ד האשה

נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים *נקנית בכסף בשטר ובביאה בכסף *בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר ובית הלל אומרים **בפרוטה ובשוה פרוטה יכמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל דהיבמה נקנית בביאה וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם: גמ' האשה נקנית מאי שנא הבא דתני האשה נקנית ומ"ש הרם דתני האיש מקדש משום דקא בעי למיתני כסף וכסף מע"ל *גמר קיחה משדה כסף וכסף מע"ל וכן בכמה דוסמין נמי אים

האשה נקנית. הכא תני בה"ל וכן בכמה דוסמין נמי אים ואתה קתני בה"ל כמו כאשה כאלכה (יבמות דף קיד:) האשה מהלך בעולה (שם דף פז:) האשה מתחלמלה (מנחות דף פו:) האיש מקדש (נקמן דף מא.) ומקשה דבהכיא דתכן בעולה נמלאה (מנחות דף ב.) אמלי לא תני הבתולה נמלאה וי"ל דהכא אקרא קלי כלומר האשה המטורדת בפסוק דאשכחנא אשה מטורדת בקרא נבי נשואין דכתיב כי יקח איש אשה אבל בעולה לא קלי אקרא דלא אשכחנא בשום דוכתא בתולה בקרא מפורש נבי נשואין אבל קשה לקמן (דף יד:) דתכן עבד עבריו עבד לעצמי (דף כב:) אמה עבריה (דף יד:) אמלי לא תני הכא ה' דהא מטורדין בפסוק ניהו ומאה בהני עבד ואמה אין טופל בהן לשון ה' שאין מטורדין כ"כ לפי שאולכך לפרש בהן בני מיינהו לי בעבדי לי בבנעני לי בעבריה לי בעבריה לי בבנעניה (ה) דהא נבי יבמה קתני היבמה ולין לחוש מל כך שבכ"מ שוה התנא לשון הרחוק לו בפה דקן מלינו שיש מקומות שאוה המעשה קורס המנין כי הלי דהכא וכן בתולה נמלאה ליום הרביעי אחרונ שוה לאין בשאם דלרכים והטהרה נקנית במ"ח דברים (מנחות פ"ו מ"ה) ויש מקומות שאוה המנין קורס כמו בעשרה מאמרות (שם פ"ה מ"ה) אור לי"ד בודקין (פסחים דף כ.) ז' ימים קודם יו"כ (יומא ד' ב.) בשבעה דרכים בודקין

בפרוטה וכמה פרוטה. תימה דלא היה ליה למיתני אלא בשוה פרוטה כדתנן בהזהב (כ"מ ד' מה.) ממשה פרוטות הן ההולחה בשוה פרוטה והאשה מתקדשת בשוה פרוטה וי"ל משום דהגא כאן בכסף מפרש בתיה כסף דינר לב"ש ופרוטה לב"ה ולפי שלא נטעה לומר כסף דוקא ולא שוה כסף כדילף קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה ככסף מפרש שוה כסף וא"ש ומנא לן דשוה כסף בכסף דהא לקמן (דף מו.) מיבעי ליה קרא נבי עבד עבריו יש לדרות שוה כסף בכסף ופדיון הבן דכתיב ביה כסף ואמר לקמן (דף מ.) דרב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן ומנא לן דשוה כסף בכסף ומיהו בפרק קמא דבטוטות (דף ז:) דרש כלל ופרט וכלל אבל נבי ערכין דכתיב ביה כסף והקדש נמי דתנן (ערכין דף כ.) נבי המקדיש שדהו שהקדש בפה בכסף ובשוה כסף מנלן דשוה בכסף מיהו בהקדשות נמי אפשר דדרשינן כלל ופרט וכלל דהא לא קדשה בפה בקרקע כדאמרינן בהזהב (ב"מ דף נה.) הרי אמרו לא הקדש מתחלל ע"מ בקרקע דלחמנא אמר ונתן הכסף וקם ו לקמן (דף ה.) נמי אמרינן דאין פודין הקדש ומעשר שני בשטר אבל נבי קדושין וערכין מנלן דשוה כסף בכסף וי"ל דילפינן מע"ע וא"ח והא נבי מיקון נמי כתב קרא כסף יביב לבעליו ודרשינן בפ"ק דב"ק (דף ו.) יביב לרבות שוה כסף בכסף וא"כ הוו מיקון ועבד עברי שני כתובין בהלין כתוב ואין מלמדין ויש לומר דתרוייהו לריכי דאי כתב עבד גרידא לא מצי למילף מיקון מינה לפי שמלינו שהקפיד הכתוב לענין מיטב וסד"ל נמי כסף דוקא ולא שוה להכי אלטריך כסף יביב נבי מיקון ונבי ע"ע אלטריך נמי קרא דלא מצי ילף ממיקון דהיה אמינא עבד דומיא דמיקון ואם מיקון בקרקע ליכני מיטב לכך אלטריך תרוייהו אי נמי י"ל אי כתב בעבד הוה אמינא דאין הוא שנקל עליו דיכול לפדות עצמו אפי' בשוה כסף כדי שלא יטמע בין השובדי כוכבים אבל נבי מיקון דלא שייך למיפר כך לא אמרי' הכי ואי כתב במיקון גרידא לא אצי למילף עבד מינה דס"ד דלא יהיה שוה כסף בכסף בעבד לפי שנס הוא גרס ו לימכר על שבעה ומכן בפירות שביעית וכו' יוסי בר' חנינא דלקמן (ד' ב.) וס"ד דתמיר עליו לומר דוקא כסף ולא שוה ואם דאלטריך קרא לפדיון הבן והקדש דשוה כסף בכסף ולא יליף ממיקון וע"ע לפי שבא למעט קרקעות ושטרות שאין פודין בהן בכור אדם והקדשות:

וכמה היא פרוטה. הא דלא מפרש כמה הוא דיבר משום דתיבר הוי ידמנין כמה היה שהוא אחד "מכ"ד בדינר של זהב כדאמרינן בריש הזהב (ב"מ ד' מד:) אבל פרוטה איכא פלוגתא בגמרא לקמן (דף יב.) זימנין דאיכי דיקרי ושוה דדברי ב"ה דקי"ל כוותיה איכני ליה לפרוטי טפי: **אחד** מן באיסר. כשהאיסרים כדינם אבל כשהאיסרים מקטילין אחד משמנה כדאמרינן בגמרא (שם): **איטלקי**. מפרש ר"ת על שם איטליה של יון ואין לחמוה על הקו"ף כדאשכחנא (נגורה ד) שוטכלא על שם שוכן: **הבמה** נקנית כו'. תימה דלא תני מניינא כדלעיל ולייתי נקנית בדרך אחר וקונה עצמה בשני דרכים וכמו מניינא דלעיל למשטי כדאמרינן בגמרא האי מניינא נמי למשטי דריפא למשטי כסף ומטר כדדרים לקמן (דף יז.) ביאה גומר ואין כסף ומטר גומרין בה ומניינא דסיפא למשטי ג"כ דלא נילף ק"ו מתנה כדאמרי' בגמ' (שם) דדרשינן נעלו אין מידי אחרינא לא ו"ל דבתרא מילתא אין לשנות מניינא ואע"ג דנבי אחרונ אמן שוה לאיין בנ' דרכים ולירק בדרך א' התם בא לפרש דבריה החלוקים בו ומאחר דלא תנא מניינא ביבמה לא חש לשנות מניינא בעבד עבריי' וכנעני' אי נמי משום דלא אלטריך למיתני בהם מניינא למשטי מידי: **מאי** שנא הכא דתנן התם נקנית. המ"ל אגב דבעי למיתני טיפא וקונה את עצמה דלא שייך התם

לשון קדושין וכה"ג מצי בסמוך מיהו אומר הר"ר מנוח דס"מ למיתני ומיתרת בעני דרכים דבני קדושין שייך לשון אחר:

משום דקבעי למיתני כסף. והכא לא שייך למיפרך ותנא תריני אחנו מדא כדפריך לקמן דלשון קנין שייך נמי בשטר ובאיה ולא היה תמוה על לשון קנין אלא משום דלקמן תנא לשון קידושין והכא תנא לשון קנין אי נמי בשטר נמי אשכחן לשון קנין דכתיב ואקח את ספר המקנה (ירמיה לב): **וכסף** מנלן גמר קיחה קיחה משדה עפרון. ואם תאמר ומה גריך לכל זה לא היה לריך לומר אלא כסף מיקרי קנין דכתיב נתתי כסף השדה קח ממני וכתיב השדה אשר קנה אברהם אי נמי שדות בכסף יקנו וי"ל דכהכי לא סני דעיר וכסף השדה מיקרי קנין כסף דאשה לא מיקרי קנין לגבי גריך להבית דאיתו דאמרינן אשה מיקרי קנין: **וכתיב** התם נתתי כסף השדה קח ממני. אינו תנא שמעלא לשון קיחה אע"ג דלא דיק דיקחה דהכא קיימא אכסף של שדה וקיחה דאשה לא קיימא אכסף של אשה אלא אלא אשה עצמה וא"ת ואיתי כאשה נקחת שהיא ליצנא דקרא טפי דכתיב כי יקח ותנן נמי שיכוכין (ד' סו:) הכל נקח בכסף מעבר ובאיה שייך נמי לשון קיחה דכתיב (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו וי"ל דלא שייך למיתני טיפא ולקחת עצמה בכ' דרכים:

לו

סגולת השרים

[ע"ב] נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים. כדמפרש ואזיל. ואלא שלש לשון נקיבה הוא ונגמרת* בני ממאי תנא לשון נקבה: וקונה את עצמה בשתי דרכים גרסי': וקונה את עצמה. להיות ברשותה להנשא לאחר: בכסף ובשטר. מפרש בגרי"מא בגמ' (נקמן ד' ה:) נותן לה כסף או שוה פרוטה אור כסף ואומר לה הרי את מקודשת לי שטר כותב לה על הגיר אע"פ שאינו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי ביאה בא עליה ואמר התקדשי לי בביאה זו וחולנו יליף מקראי. טעמא דבי"ש מפרש בגמ' (דף יא.): פרוטה. של נחשת: איטר האיטלקי. של כסף ודמיו שמנה פרוטות: היבמה נקנית. ליבם: בביאה. להיות כאשתו לכל דבר אלא בא לגרשה אמ"כ חייב לריבה הימנו חליצה אלא בא שטר וכסף אין מועילין בה מן המובה אלא מדרבנן דמקון דמהני בה אמר כדאמרי' ביבמות (דף ב.) אבל איע גומר בה לחיות יורשה ומיטמא לה ולא לפומרה מן החליצה אלא לפוקלה על שאר אחיו: **גמ'** ומאי שנא התם. כפרק שני (נקמן דף מא.) דתנא האיש מקדש בו וכשלומו מיתי הכא למיתני כסף. בהני קניין ואמרינן לקמן (דף ד:) כסף מנלן דנקנית בו ומפרשינן דגמרינן קיחה מקדה מדה דהתם נתתי כסף השדה קח ממני ועפרון כתיב הבא איקרי קנין דכתיב השדה אשר קנה אברהם

תוס' ר"י הזקן

מתני' האשה נקנית. לבעל, באחד מג' דרכים.

וקונה את עצמה. מיד הבעל. ובולה מפרש בגמ'.

היבמה נקנית. ליבם קנין גמור ליורשה ולישמא לה, בביאה, אבל ההוא קנין דלעיל לא הוי קנין גמור, דעדיין אינו יורשה ואינו מטמא לה אם הוא כהן, אלא שנעשית ארוסה.

בכ'. התם. בפרקא דלקמן (מא. א).

עין משפט נר מצוה

א מ"י פ"ג מה"ל אישות הל"ב סמג מצוה מה טוש"ע אה"ע סי' כו סמ"ע אה"ע ב: ב מ"י פ"ד מה"ל אישות הל"ב סמג מצוה שם טוש"ע אה"ע סי' כו סמ"ע אה"ע ב:

ג מ"י פ"ג מה"ל אישות הל"ג סמג מצוה לא טוש"ע אה"ע סי' כו סמ"ע אה"ע ג:

ד מ"י פ"ג מה"ל אישות הל"ד סמג מצוה לא טוש"ע אה"ע סי' כו סמ"ע אה"ע ד:

ה [מ"י פ"ד מה"ל אישות הל"ב] ב טוש"ע אה"ע סי' קמ סמ"ע ה:

תגות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כאשה וכו' דהא נבי יבמה. ל"ב עיין כש"ת ב"ח סי' קפה:

[ע"ב] פרוטה ס"ר מ"ז כתובות נ:

כ"מ מה. [נקמן יא:]

[נקמן ג. יא:]

[ע"ל מכ"ש]

[ע"ל גנ כ"מ]

[נקמן כב.]

[נקמן יז:]

[ע"ל מה. ד"ה ואמר]

[ע"ל תוס' מא ב. ד"ה לפי]

ענני מס' קידושין יב

רבנן דבי הלל אומרים בשוה פרוטה אחת

(בענין קידושי בעולה)

חמישי כה כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ
עֲנָבִים בְּנַפְשְׁךָ שָׂבְעֶךָ וְאֶל־כֶּלְיְךָ לֹא
תִתֵּן׃ ס כו כִּי תָבֹא בְּקָמַת רֵעֶךָ
וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת בְּיָדֶךָ וְחֶרְמֵשׁ לֹא
תָנִיף עַל קָמַת רֵעֶךָ׃ ס כד א כִּי־יִקַּח
אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם־לֹא
תִמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו כִּי־מָצָא בָהּ עֶרְוַת

בְּפוּמָךְ׃ כה אֲרֵי תִתְּגַר בְּכַרְמָא
דְחַבְרָךְ וְתֵיכוֹל עִנְבִין כְּנַפְשָׁךְ
שְׂבְעָךְ וּלְמָאנָךְ לָא תִתֵּן׃ כו אֲרֵי
תִתְּגַר בְּקַמְתָּא דְחַבְרָךְ וְתִקְטוֹף
מְלִילָן בִּידָךְ וּמַגְלָא לָא תְרִים עַל
קַמְתָּא דְחַבְרָךְ׃ א אֲרֵי יִסַּב גְּבַר
אִתְּתָא וְיִבְעֻלַנַּהּ וִיהֵי אִם לָא
תַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינוֹהִי אֲרֵי
אַשְׁכַּח בַּהּ עֲבֵרַת פִּתְגָם

לקט בהיר

וכן יהיה בב׳ לחוץ (מ״ל): מא) פשוט שכן הוא, וכי הפקר הוא שכל דכפין ייתי ויאכול, אבל גם מהכתוב נשמע זאת, ואל כליך לא תתן אבל אתה נותן לכליו של בעל הבית, ולזה סמך רש״י מאמר הסמוך לכאן הגם שאינו על סדר הכתוב (מ״ל), וזה לפי פשט הכתוב, וכגמ׳ למדו זאת מג״ש: מב) דבר ידוע הוא וכבר אמרנוהו כמה פעמים שאם שינה הכתוב להקדים תיבה הצריכה להיות מאוחר לא להגס הוא, אלא רצונו להדגיש את התיבה כדי שיובן ממנה הפוכה, וכן הוא דרך דיבור בני אדם, ושורת הדיבור כאן לומר ולא תתן אל כליך, כמו לא תסגיר עבד, לא יהיה קדש, לזה בא להדגיש שדוקא אל כליך אבל אתה נותן לכליו של בעל הכרם, וכן בפסוק הסמוך וחרמש לא תניף (מלבי״ם):

רש״י

(כה) **כי תבא בכרם רעך.** בפועל הכתוב מדבר[מא] (אונק׳ - ב״מ פ״ז:): **ואל כליך לא תתן.** מכאן[מב] שלא דברה תורה אלא בשעת הבצור בזמן שאתה נותן לכליו של בעל הבית (ספרי), אבל אם בא* לעדור ולקשקש[מג] אינו אוכל (ב״מ פ״ט:): **בנפשך.** כמה שתרצה[מד]: **שבעך.** ולא אכילה גסה[מה] (ב״מ פ״ז:): (כו) **כי תבא בקמת רעך.** אף זו בפועל הכתוב מדבר (שם): (לא) **כי מצא בה ערות דבר (וגו׳).** מצוה (עליו לגרשה (גיטין ל:)), שלא* תמצא חן בעיניו[א]:

שינוי נוסחאות · שכרו. · שאם לא.

מג) לעדור פי׳ לחרוש סביב הגפן (ולא כש״ח) לקשקש פי׳ לכסות שרשי הגפן באדמה, כלומר שאר עבודות חוץ לקיטת ענבים: מד) תיבת נפש משמע לפעמים לשון רצון כידוע, ור״ל אפילו יותר משכרו (נח״י): מה) פי׳ אכילה יותר מכדי שביעה: א) כמה מיני גרשות במאמר זה יש גורסין „וגו׳״, יש שאין גורסין „עליו לגרשה״, ויש גורסין שאם לא תמצא חן, ובגמ׳ מצוה מן התורה דכתיב כי מצא בה ערות דבר וכתב לה, והכל הולך למקום אחד, ופי׳ דברי רבינו הם: שמאחר שערות דבר גרם לשלילת מציאת חן מצוה עליו לגרשה מיכף ומיד שאם ישהנה ולא יגרשנה תיישבין שסוף תמצא חן בעיניו והתורה הק׳ לא רצתה בכך, וחסר מן דברי רבינו „כדי״ שלא תמצא, והכתוב שאמר „וכתב לה״ אין פירושו אם יכתוב לה אלא מְצוָה שיכתוב לה, ובשום אופן אין פירוש דברי רבינו שמצוה לשנאותה ושלא תמצא חן בעיניו, אמת שאדם היטר והשלם לאלקיו שונא את בעל עבירה אבל לא שייך לצוות על זה - וההכרח לדברי רבינו הוא, שאם אין וכתב לה מצוה אלא הגזירה בפסוק ד׳ לא יוכל בעלה הראשון חוזר לקחתה, עוד יש הוכחה ממיבת „והיה״ שפירושו המשכת דבר מדבר שאם ימצא בה ערות דבר ימשוך מזה שיכתוב לה ספר כריתות, שאל״כ היל״ל כי יקח וגו׳ ולא תמצא חן

אור החיים

כה. ואל כליך לא תתן. אומרו ואל כליך מצוה אחרת והוא שלא יאכל אכילה גסה, והוא מה בתוספת וא״ו[קכג], להעיר שקדמה שדייק באומרו שבעך ודרשו ז״ל (ב״מ פ״ז:) ולא

אור בהיר

קכג) והיל״ל אבל אל כליך וגו׳.

דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן
בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: ב וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ
וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר: ג וּשְׂנֵאָהּ
הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת
וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִי
יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר־לְקָחָהּ לוֹ
לְאִשָּׁה: ד לֹא־יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן
אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ
לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמְּאָה כִּי־
תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא תַחֲטִיא
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
נַחֲלָה: ס ששי ה כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה
חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו

אונקלוס

וְיִכְתּוֹב לַהּ גֵּט פְּטוּרִין וְיִתֵּן
בִּידַהּ וְיִפְטְרִנַּהּ מִבֵּיתַהּ: ב וְתִפּוֹק
מִבֵּיתַהּ וּתְהַךְ וּתְהֵי לְגֻבַר אָחֳרָן:
ג וְיִסְנְנַהּ גַּבְרָא בַתְרָאָה וְיִכְתּוֹב
לַהּ גֵּט פְּטוּרִין וְיִתֵּן בִּידַהּ
וְיִפְטְרִנַּהּ מִבֵּיתַהּ אוֹ אֲרֵי יְמוּת
גַּבְרָא בַתְרָאָה דְּנָסְבַהּ לֵהּ
לְאִנְתּוּ: ד לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְבַעֲלַהּ
קַדְמָאָה דִּי פְטָרַהּ לְמִתָּב לְמִסְבַהּ
לְמֶהֱוֵי לֵהּ לְאִנְתּוּ בָּתַר דִּי
אִסְתָּאֲבַת אֲרֵי מְרָחֲקָא הִיא
קֳדָם יְיָ וְלָא תְחַיֵּב יָת אַרְעָא דִּי
יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ אַחֲסָנָא: ה אֲרֵי
יִסַּב גְּבַר אִתְּתָא חַדְתָּא לָא יִפּוֹק

רש"י

(ב) **(לאיש אחר.** שיגרשנה ולא ישאנה:) **לאיש אחר.** לאין זה בן זוגו של ראשון[ב] הוא הוליא רשעה מתוך ביתו וזה הכניסה (שם): (ג) **ושנאה האיש האחרון.** הכתוב מגשרו שסופו לשנאותה[ג] ואם לאו קודרתו שנאמר או כי ימות (ספרי - גיטין שם): (ד) **אחרי אשר הוטמאה.** לרבות סוטה שנסתרה*[ד] (ספרי - יבמות י"א:): (ה) **אשה חדשה.** שהיא חדשה לו[ה] ואפילו היא אלמנה, פרט למחזיר גרושתו (ספרי - סוטה מ"ד.): **ולא יעבור עליו.** דבר הלצה[ו]:)

שינוי נוסחאות * הנסתרת (רמב"ן).

לקט בהיר

וגו', ועיין מזה ברים פרשה זו (כ"א י"ד) והיה אם לא תפלא בה, ובפ' שופטים (י"ז י"ח) - ומה זה ערות דבר עיין סוף מסכ' גיטין - ואם יקשה לך הלא בית הלל סברי אפי' הקדיחה תבשילו, זה יצא להם מתיבת „דבר" מדלא אמר ומצא בה ערוה, ואז אין מצוה אלא רשות, אבל בערוה אה"נ שמצוה היא אפילו לב"ה (תוס'): ב) כלומר אחר הוא לגבי בעלה הראשון ואינם בהשואה, שאל"כ היה די לומר והיתה לאיש, אחר למה לי (רא"ם): ג) מדאמר לשון ודאי ושנאה ולא אמר אם שנאה, וגם כל הכתוב בכלל מיומר הוא שהיה די לומר והיתה לאיש אחר לא יוכל בעלה וגו' (מ"ל): ד) זו דעת חכמים ביבמות, ומסיק שם בגמ' ומאי נסתרה בבעלה ואמאי קרי ליה נסתרה לישנא מעליא נקיט, ופריך בבעלה טומאה בהדיא כתיב בה (במד' ה') ונסתרה והיא נטמאה (ולמה ללמדה מכאן) ומשני למיקס עלה בלאו עכ"ל הגמ', ובתוס' שם וא"ת והיכי מפקי רבנן קרא מפשטיה דפשטיה דקרא במחזיר גרושתו כתיב, וי"ל דלא מסתבר להו למיקרי טומאה לגישואי גרושה כיון דבעילתה היתר הוא עכ"ל התוס', והנה הם שני לאוין יזהיר במחזיר גרושתו משנשאת ויזהיר במחזיר אשתו שנטמאה בזנות (רמב"ן), פי' חסר וא"ו כאילו אמר ואחרי אשר הוטמאה: ה) פי' אל תפרש חדשה בתולה שהיא חדשה לכל העולם, שהרי כתיב אשה ומרבינן בה אפילו אלמנה וגרושה מדלא אמר בתולה (וכספרי מרבינן אלמנה וגרושה מדכתיב ושימה את „אשתו" מכל מקום) א"כ מה זו חדשה חדשה לו פרט למחזיר גרושתו (גמר'): ו) זה חסר מן הכתוב, כלומר מה שאמרנו לא יצא בצבא לא רק לצבא ממש שהוא המלחמה אלא דבר זה של צבא לא יעבור עליו על איש זה לכל שום דבר ואפילו לורך הצבא, וא"ת א"כ שאפילו כל

ומאי נסתרה בבעלה ואמאי קרי ליה נסתרה לישנא מעליא נקיט, ופריך בבעלה טומאה בהדיא כתיב בה (במד' ה') ונסתרה והיא נטמאה (ולמה ללמדה מכאן) ומשני למיקס עלה בלאו עכ"ל הגמ', ובתוס' שם וא"ת והיכי מפקי רבנן קרא מפשטיה דפשטיה דקרא במחזיר גרושתו כתיב, וי"ל דלא מסתבר להו למיקרי טומאה לגישואי גרושה כיון דבעילתה היתר הוא עכ"ל התוס', והנה הם שני לאוין יזהיר במחזיר גרושתו משנשאת ויזהיר במחזיר אשתו שנטמאה בזנות (רמב"ן), פי' חסר וא"ו כאילו אמר ואחרי אשר הוטמאה: ה) פי' אל תפרש חדשה בתולה שהיא חדשה לכל העולם, שהרי כתיב אשה ומרבינן בה אפילו אלמנה וגרושה מדלא אמר בתולה (וכספרי מרבינן אלמנה וגרושה מדכתיב ושימה את „אשתו" מכל מקום) א"כ מה זו חדשה חדשה לו פרט למחזיר גרושתו (גמר'): ו) זה חסר מן הכתוב, כלומר מה שאמרנו לא יצא בצבא לא רק לצבא ממש שהוא המלחמה אלא דבר זה של צבא לא יעבור עליו על איש זה לכל שום דבר ואפילו לורך הצבא, וא"ת א"כ שאפילו כל

הן הן הדברים הנקנים בתמורה • תימה דכפליה שני דייני גזירות (כתובות קמ:) תנן הפוסק מעות לחתנו ופסקו לו אם הרגל תנכ עד שתגלבן רלתה ולמה יתאנה ויקרא תמיו לדין כיון דהן הן הדברים הנקנין בתמורה וי"ל שהתתן לוי רולה לערות בכ"ד ולמיקם בדיעה אבל אם מיי' פ"ג מהלי' גזילה ואבידה הלכה ד' סמג עשין מת טוש"ע חו"מ סימן קנ"ח סעיף ח:

עד ב מיי' פ"ג מהלי' אישות הלכה ד' סמג עשה מ"ע טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף ל:

עה ג מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם:

עו ד מיי' פכ"ד מהלי' מלוה הלכה ה' סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' נא:

עז ה מיי' פכ"ג מהלי' אישות הלכה יג ופי"ז מהלכות שכ"ר ומתנה הלכה ח סמג עשין מם טוש"ע אה"ע סי' נא:

עח ז מיי' פ"ג מהלי' גזילה ואבידה הלכה ה:

ליציאה *מקשינן דאמר קרא °ויצאה והיתה: *איתמר כתבו לשמה ושלא מדעתה רבא ורבינא אמרי מקדשת רב פפא ורב שרביא אמרי אינה מקדשת אמר רב פפא אימא טעמא דידהו ואימא טעמא דידי אימא טעמא דידהו דכתיב ויצאה והיתה מקיש הייה ליציאת מה יציאה לשמה ושלא מדעתה אף הייה נמי לשמה ושלא מדעתה ואימא טעמא דידי ויצאה והיתה מקיש הייה ליציאה מה יציאה בעינן דעת מקנה אף הייה בעינן דעת מקנה מיתיבי *°אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהן מאי לאו שטרי אירוסין ונשואין ממש לא שטרי פסיקתא וכתב גידל אמר רב *דאמר רב יוסף °כמה אתה נותן לבנך כך וכך לבתך כך וכך עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנקנים באמירה: ובביאה: מנא לן אמר ר' אבהו א"ר יוחנן דאמר קרא °בעולת בעל מלמד שנעשה לה בעל על ידי בעילה א"ל ר' זירא לר' אבהו ואמרי לה ר"ל לרבי יוחנן *בעורה זו ששנה רבי °ובעלה *מלמד שנקנית בביאה אי מהתם הוה אמינא עד דמקדש והדר בעיל קמ"ל מתקיף לה ר' אבא בר ממל אם כן נערה המאורסה דאמר רחמנא בסקילה היכי משכחת לה אי דאקדיש והדר בעיל בעולה היא אי דאקדיש ולא בעיל לאו בלום הוא אמרוה רבנן קמיה דאביי משכחת לה כגון שבא עליה ארוס שלא כדרכה א"ל אביי עד כאן לא פליגי רבי ורבנן אלא בארר אבל בעל דברי הכל אם בא עליה שלא כדרכה עשאה בעולה מאי היא *דתניא 'באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולן בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה וכולן בחנק אמר רב נחמן בר יצחק משכחת לה כגון שקדשה בשטר הואיל וגומר ומציא גומר ומכנים ור' יוחנן האי ובעלה מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה זו נקנית בביאה ואין אמה העבריה נקנית בביאה ס"ד אמינא תיתי בק"ו מיבמה ומה יבמה שאין נקנית בכסף נקנית בביאה זו שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה *מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת ס"ד אמינא הואיל וכתב °אם אדרת יקח לו הקישה הכתוב לאדרת מה אדרת מיקניא בביאה אף אמה העבריה מיקניא בביאה קמ"ל ורבי האי סברא מנא ליה א"כ לכתוב רחמנא ובעל מאי ובעלה שמע מינה תרתי ולרבא דאמר *בר אחינא אסברה לי °כי יקח איש אשה ובעלה מיבעי ליה קידושין המסורין לביאה הוו קידושין קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין מאי איכא למימר אם כן נכתוב קרא או בעלה מאי ובעלה שמע מינה כולהו ורבי האי בעולת בעל מאי עביד ליה האי מיבעי ליה בעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה ואין אדר עושה אותה בעולה שלא בדרכה ומי אית ליה לרבי האי סברא ותתניא באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולם בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה רבי אומר אומר

תורה אור

ויצאה בעינן לשמה. דכתיב (דברים כב) וכתב לה לשמה: הוייה דכסף לא בעינן שתהא לשמה. שמהא לוקח הייגר מבוטא לשמה: הדר פשטה. ולאה ואיתה שהי עיקר שהשטר קונה אלשה מכלן למעני: שלא מדעתה. קודם הכמיכה לא נמלך בה ואח"כ הוחיה וקבלתה ובגלולה קלי והוא הדין בקנינה ונערה לשמה ומלא מדעתה אביה: מה יציאה שלא מדעתה. שהרי על כרחה היא מתגרשת: דעת מקנה. הייגר בעל שהקנה לאותה בגנו זה לעלמה ומוטרה ממנו ובעינן שיכוות מדעתו דכתיב ונמכר לה: אף כאן דעת מקנה. דהיינו הלשה שנקנית לבעל: מאי לאו שטרי אירוסין ממש. כגון בתך מקודשת לי: שטרי פסיקתא. התנאים שבמיכה וממנן שפוסקין זה לזה: באמירה. מלא קנין שהקידושין הן גמר הדבר דבסהיא הנאה דקא מתמהי אהדדי גמרי ומקני ובאותן הנאנים קאמר שהעבדים אין רשאין לכתוב עליהם שטר אלא מדעתם דמימא להו שהתה ממלוה על פה ולא ממלוה בשטר: אמר קרא בעולת בעל. כי יתנא אים שוכב עם אשה בעולת בעל: בעורה זו. בתמיה וכי אינה מקוללת עליך שאתה מחזר ללמדה ממקום אחר: עד דמקדש. ובסף והדר בעיל דכתיב כי יקח ליהיו כסף והדר ובעלה: א"כ. דהכי מיקאמר קרא דבעינן כסף ומיאה ובלאו מיאה לא מקדשה: נערה מאורסה דבסקילה כו'. הלכך ע"כ י' יקח הוו קידושין לעלמן ובעלה הוו קידושין לעלמן בלא כסף ומשכחת סקילה בקידושי כסף בלא מיאה: בעולה היא. ומקילה בכמולה כמיבא (דברים כב) כי יהיה נערה בתולה מאורסה לאיש וגו' ולכעיין (כתובות דף מח:) בתולה ולא בעולה שהבעולה בחנק כמאר אמת אים: שלא כדרכה. לאיתקום משכבות להדדי דכתיב (ויקרא כ) משכבי אשה עמי משכבות וקבילא בה כי יקח ובעלה ומכתי בתולה היא: א"ל אביי. ליכא לאוקמי הכי דאי בא עליה אדום שלא כדרכה מו לא הוא בסקילה דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי גבי בתו עליה עשה שלא כדרכה ואמרו כולן בסקילה אלא מאחר שאינו בעולה אבל בעולה עושה אותה בעולה בשלא כדרכה דלפיכן לה מבעולה בשל כלקמן: ועדיין היא בתולה. שבאו עליה שלא כדרכה: הראשון בסקילה. לקמן ליף טעמא בשמעתין: משכחת לה. דבסקילה: שקידשה

[כתובות מה עד:]

[לעיל כי ומ"ג]

כתובות קב: לקמן מה:

מוסף רש"י
ראה בעמוד הבא

מגילת סה: מכיון ד

[ע"ל יאשיה]

כתובות קב: כ"ב קמו:

כתובות קב: מעשה קטן יח:

כתובות מו: סה: [לעיל ג: מוקמינן דמשום מס"ב]

עמהתין נה: סט. מס מה: יתנות מו:

[לעיל ד:]

מנחתין סה:

[לעיל ד:]

[לקמן נא:]

[מלין קמה: קיג.]

תוס' ר"י הזקן
הוייה דכסף. שאינו צריך לצייר צורת הכסף או להחיבו לשמה. [יציאה בעינן לשמה]. דכתיב וכתב לה לשמה.
שלא מדעתה. שלא ידעה ראשה כשכתבו ונתנו לה ונתרצית.
דעת מקנה. בגט הייגו הבעל, ובקידושין האשה, שהיא מקנה עצמה לו.
מסיקתא. שפוסקין על עצמן לתת לחן. ואע"ג דהלכתא בלא טעמא, אין כותבין דיניהא להו למיהוי הלכה על פה ולא הוהי מלה בשטר. ופסקו הר"ף והרי"ם ז"ל [אישות פ"ג ה"ד] דאינה מקודשת. דרב אשי אוקמה בפ' הנושא [כתובות קב, ב] בשטרי אירוסין ממש. ומרעת שניהם מהאיש ומהאשה קאמר. וכתב רבינו חננאל וקי"ל כרב פפא ורב שרביא, דיש מי ששסק כרבא ורבינא והדבר צ"ע. ק"כ.
והיא בעולת בעל. אית דגרסי, כי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל [דברים כב, כב].
בעורה. כלומר וכי נמאסה הבריחתא דחני רבי, מה צורך ללמוד ממקום אחר.
דקדיש ובעל. דתרויהו בעינן, דכתיב כי יקח דהייגו קידושי כסף.
בעולה היא. ובחנק היא.
שלא כדרכה. ונדרין הא בתולה, ובסקילה היא שקנאה באותה ביאה. באחר. אם בא עליה אחר שלא כדרכה אם היא בחנק כבתולה או בסקילה. (בכדרכה) [שלא בדרכה עשאה בעולה]. וחנק היא (ואת) [אי] אמרת קידושין ובביאה בעינן היכי משכחת לה נערה בסקילה. ומתרץ דמשכחת לה מאורסה ובסקילה שקדשה בשטר. הואיל ושטר גומר הקדושין בלא דבר אחר.

מגילת השיים
נבמ' לי נמי ס"ג דקא מי נמלה ' מיין יכמות דף נמ"ל תוס' ד"ס כל לא: תוס' ד"ס ומקבל מ"ל לעמוד דף קנ מ"ל ד"ס קנוה מכשלא לי מיין בכבלי יכמות דף קנ ד"ס קנוה מכשלא מ מהכתיב דף מט ב"ל ד"ס מקלה הקנין מג ב"ל ד"ס הלי ופרי:

פגומה, זה שנמצאת פגומה שהרי נבעלה שלו: כיה ולו תחויה לאשה לא יוכל לשלוחה כל ימיו, בבדרכה מה אריא אלמנה דיפות לי דהויא לי למנוסי גדול הבא על הקטנה. תחלה ביאה ביאה קנוה מקודשת לראשון. לכתן גדול. אמר ביאה. הא דגרסינן ביבמות פרק הו שפיחא ואמר שדעתו לקנותה בהעראה הוי שקדשה האח"כ בא עליה לשם נשואין. ובלא חופה גמרא, תריץ ותניא בפרק פרק ארוסה [כה, א-כב] תנא אישה פרט אביה, שומרת יבם קרית לה האמר רב ארוסה קרית לה. (תירץ) [ותריץ] דכי ביאה. אם קדשה בביאה קנה קנין גמור לי שאם מפרה אביה לביאה לשם קידושין א נישואה דבי

[ע"ל ד:]

[לקמן נא:]

[ע"ל ד:]

[ע"ל ד:]

[ע"ל ד

הא מילתא דאמרי בתראי. ר"נ ור"ל ולא נרים בתודיות והסופרים לא יתפוס (ר"ש דף כה.). נמי שמיה במערב מלי לתרוים לתוד יה ולא כמו שפירש בקונטרס לתרוים מזרח לתרוים לתוד יה ולא שפיר דבכל הין לתרוים הא מילתא סהדי כתורי' לעמר בתי' שהא מערב דלתרוים במערבא דמרי ורב חגיגה (ד) מלי' אמר עדים בלד אמנון ומיאסר לעמר בכל שיהא בכשון ולאמקומה לפון כדאמרן (מגילה דף כה:) שמעתתא בעי לעולמא דומה לאיסתא דלוח לטוש מנעגא אם הנשמיס כדאמר (פיוט ט) מלפון זהב יאתה מרגומה מלפונא לאמתא ומתי: **והאיכא** סהדי כתורים. אין לפרש דומיום לאמתא מילתא סהדי דל"ל אין לזכר סוף לעלמא מילתא לאמתא והא לפרש ומא מילתא סהדי דידעי דבהאיא שמעתא הוא כיום ש"פ ומפשיטא דעל זה לאי לאמר מילתא לאמתא לי' לפרש ומא מילתא סהדי כתורי' לעמר ולא מילתא מילתא סהדי כתורים לו במתיבתא הים: אם הקנו בשבוח. אין סמיים שבהוב בהן משום דמטולא ופסה מקל בתחת אין וי"מ אם הקנו בשבוח היינו משום דאשי מילתא סהדי מעכשיו מ"מ לא יו יודעין אם נמתה מ"ל בתחת אין אם נמתה מ"ל בתחת אין לא מילתא מילתא סהדי דידעי דבהאיא שמעתא הוא כיום ש"פ ומפשיטא דעל זה לאי לאמר מילתא לאמתא לי' לפרש ומא מילתא סהדי כתורי' לעמר ולא מילתא מילתא סהדי כתורים לו במתיבתא הים: אם הקנו בשבוח. אין סמיים שבהוב בהן משום דמטולא ופסה מקל בתחת אין וי"מ אם הקנו בשבוח היינו משום דאשי מילתא סהדי מעכשיו מ"מ לא יו יודע

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

מודה לענין קנס. תנ"א לענין קטלא לא מסיב כה כנתולה לענין קנס כמאיסה מרוסה מוהה דכולהו מעלמי: לבדו. קנה ימיהן הוא דהא כתיב (דברים כט) ולעברה לא מעבה דכר: שנתם שוים. כי עושין למעשי גדול הכא על הקטנה: תורה אור

אמר רבי יוחא מדה רבי לענין קנס דכולהו משלמי מאי שנא מקטלא שאני התם דאמר מר כרקא ומת האישאשר שכב עמה לבדו ורבנן האי לבדו מאי עבדי ליה *לכדתני *ומתו גם שנידם עד שיהיו שוין כאחד דברי ר' *אישעיארבי יונתן אומר *ומת האיש אשר שכב עמה לבדו ורבי יוחנן האי סברא מנא ליה אם כן נכתוב קרא בעולת איש מאי בעולת בעל ש"מ תרתי: איבעיא להו תחילת ביאה קנה או סוף ביאה קנה נפקא מינה כגון שהערה בה ופשטה ידה וקבלה קדושין מאחר *אי נמי להבן גדול דקא קני בתולה בביאה מאי אמר אמימר משמיה דרבא *כל הבועל דעתו על גמר ביאה *הואיבעיא להו ביאה נשואין עושה או אירוסין עושה *נפקא מינה ליורשה ולימטא לה ולהפר נדריה אי אמרת נשואין עושה יורשה ומטמא לה ומיפר נדריה ואי אמרת אירוסין עושה אינו יורשה ואינו מטמא לה ואינו מיפר נדריה מאי אמר אביי ת"ש *האב זכאי בבתו בקדושיה בכסף בשטר ובביאה *ווכאי במציאתה ובמעשה ידיה *ובהפרת נדריה *ומקבל את נימה *ואינו איכל פירות בחייה נישאת יתר עליו הבעל *שאוכל פירות בחייה קתני ביאה וקתני נישאת כי קתני נישאת אשאר אמר רבא (ה) הא שמע אחד מתקדשת בביאה *ואם בא עליה יבם קנאה *ותיבין עליה משום אשת איש *ומטמאה את בעולה למטמא

עד שיהו שניהם שוין · פי' הקטנים כי עושין לענין גדול הכא על הקטנה ולא שהרא דהא מנן בפ' יולת חופן (נדה דף מה:) ומייתי לה כסתמא דר"ג שניהם שוים דף עליה אחד מכל הערות האמורות כתורה מתמתין על יהו מעמא דגדול הכא על הקטנה תיב ותמ"ג דקטנה לא כת שוטקן סת ומפרכים דהכיל ההם אחת ברכי יוסף דלענ מרבי *לומשנת ודומה הוא וכ"מ פי' עד שיהו שניהם כמיהם אחת ולא בנני שוטקן אלא מילתא ותפיש גדול הכא על הקטנה מיב אם סם שוים בקטנה וקפי אמילתה דר"מ דאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף מה:) נגי נערה המאורסה דר"מ סבר נערה ולא קטנה ותכמים אומרים נערה תפיש קטנה במסמנע ובפת מינה רבי יעקב בר אחא מרב בא על קטנה המאורסה לרבי מאיר מהו לגמרי ממעמיע לה לו מסקילה ממעמע לה לבל ממנן לא ולקמר כחס מסקבלת דלגמרי ממעמע לה דאי ס"ל מסקילה ממעמע לה לבל ממנן הוא דמיב והא כשיון שניהם שוין כלומר כאיתה מיתה אלם היתה גדולה בסקילה ולפיכם זה ניתה דבעי הכם רבי יעקב בר אחא בא על קטנה המאורסה לרבי מאיר מהו דוקא בת־יוסה מיבעיא ליה משום דאין שוין במיתה אבל בגמולה ליבא למיבעי מיתתו בחנק ואם היתה גדולה היתה ממי בחנק ואם שוין במיתה אבל לפ"ה קנה אמאי מיבעי ליה בתיוסה מפי מבגמולה ומיהו ל"ל כיון דמהו נם שניהם כתיב בגמולה פשיטא ליה דפטור אבל בקטנה אדוסה מיבעיא ליה דס"ל דמיב וקתמר עד שיהו שניהם שוין כלומר דאפילו אדוסה ממי הוא פטור

לפי שאינם בני עונשין וקנה דאיכא אחם אמרתי דעפקי מלתא דר"מ דמיב בחנק ומה אלא אדם מעלה אף שלא בדרכה ישלם (קונ) [חמשים]. מיהו דבר פשוט דאף בא עליה שלא בדרכה חייב האחם לקחתה וקרינן בבדרכה מה אידיא אלמנה תיפוק לי דהורא לה בעולה, פי' דאחם עצמו לא ישא בעולה אלא שלא בדרכה ופשוט אלמנה אין משום בעולה לא נאלבנה הוא אחר חייב לקחתה). שוין. בני עונשין. (אלמנה הוא אחר חייב לקחתה) ביאה קנה מקודשת לראשון. לכהן גדול. אם ראשי לקדש אשה בביאה. אי אמרת תחלת ביאה קנה ראשי לקדשה בביאה, דבשעת קדושין בתולה היא, ואי סוף ביאה קנה אינו ראשי דבשעת קדושין בעולה היא. על שפיחה ואמר שרעתו לקטנה בהוראה הכא מיירי בסתמא. ודיבור נשים תיקן דהא והא בסתם, והבא איירי בקנין דאחרוסין והתם איירי בקנין דשתראן, דומיא דיבמה שמקודשת מקודמי אחיו, הכא נמי מיירי בקנין דאחרוסין, ואם הערה בה קנאה להיותה אשתו נמורה. וכן תיקן הרי"ף ביבמות. הרי"ם כתב שני התרצנים בפ"ג [ה"ח] ובפרק ידיד [ה"א]. וכי תימא מגלן דביאה דבלא חופה נמורא, תריץ דתניא בפרק נערה שנתפתתה [כתובות מח], כן סתם חצר ידיה ללין שתם חצר ידיה לשם נשואין, אלמא ביאה בלא חופה נמורא. ואי קשיא לך דה ותניא בסוטה פרק אחוסה [כד. א-ב] תנא אישה פרט לאחוסה שכיבת בעל לבעל, כגון שבא עליה אחוס בבית אביה, דכתוב גבי שומרת יבם שבא עליה יבם בבית אביה, שומרת יבם קרוי לה האמר רב קנה לבל, כשמואל דאמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה. ואי אמרת דביאה דאחר קדושין קנה לבל, כרשבי ליה שבא עליה אחוס, לחתיבה אחוסה קרת לה. (תריץ) דבי אמרינן דביאה דאחר קדושין קנה קנין נמור דיש"ם שבא עליה לשם זנות לא, ההם מיירי שבא עליה לשם זנות. אם קדושה בביאה קנאה קנין נמור לירושה וליטמא לה ולהפרת נדריה בלא שותפות האב כאלו נשאה. או אירוסין עשה. ואינו ירושה ואינו מטמא לה ואינו מפר לה אלא בשותפות האב. קתני ביאה. שאם מסרה אביה לביאה לשם קדושין אוכל פירות בלא שותפות האב. אשאר. אכסף ושטר. אבל קדושה בביאה בעל אוכל פירות כאלו נשואה דשואין עושה. מתקדשת בביאה. דביאתה כיאה. ומשנה היא בפרק יצא דופן [נדה מד. כ]. מטמאה את בעולה. אם היא נדה.

מוסף רשיי
ראה בעמוד הבא

תוס' ריש הזוקן
מדרה רבי. דבי אמר רבי דביאה אחר שלא בדרכה היא כבדרכה. הים לענין מיתה אבל לגבי קנס בולהו משלמי. אית דמפרשי כל הפשרה שבאו עליה שלא בדרכה. ואע"ג דאמרינן [כתובות ה,ב] הנאת שכיבה חכמים, הנאה יש לו אע"פ בשלא בדרכה, הא אף לדידה אמרינן בהאי פרקא [להלן בב, ב] מאן ליטא דליה לה הנאה דלמא אית לה הנאה כדאמרינן [שם] בני שפחה כנענית תקנה בביאה. הרי"ם כתב בנערה בתולה פ"א [ה"ח], ע"י"ש שאינו משלם קנס אלא כדרכה. נראה שפירש כולהו, כל הבאים עליה כדרכה אחר אלו משלם קנס, תראה דלא נריס בולהו. הכי נרסינן פרק אלו נערות [כתובות פ, ב] אמר רבי זירא אלו באו עליה שנים אחר כדרכה ואחר שלא כדרכה יאמרו בעל שלמה חכמים בעל פגמה חכמים, פי' אחר כדרכה [אחר] שבא עליה [אחר] שלא בדרכה, ופי' בעל

נליון הש"ס
גמ' לי נמי לכ"ג דקא קני בשלה · פיין יבמות דף פ"ח גם ע"ל תוס' ד"ה כל: תוס' ד"ה ומקבל וש' לגמרא דקא מסבלא: פיין כרש"י יבמות דף קס ע"ל ד"ה קנאה בביאה ומעתה לדין ד"ה פנו ע"ל ד"ה קנאה לקנין גמ ד"ב ד"ה מה הנאה:

תוספות הש"ס
(ה) נפי' לפי דנה (לא כסמ) תוס' ד"ה ד"ב ד"ה לקן מי הוינא: (ה) תוס' ד"ה כל וכו' קיחה מפריאות וכו' ולכנים ד"ה ד"ב וכן פירש מלמפר נמ' מנמי: (ו) ד"ה וחייבין וכו' דהכאת מנ: (ו) נא"ר בריש וחייבין עוים מנים ל"ה: כ"ב בעמוד ל"ה: ל"ב לגמר דקא מקבל ל"ה ובש"ס לגל ד"ה ומקבל ד"ה:

תנחומא הב"ח
(ה) נפי' לפי דנה (לא כסמ) תוס' ד"ה ד"ב ד"ה לקן מי הוינא: (ה) תוס' ד"ה כל וכו' קיחה מפריאות וכו' ולכנים ד"ה ד"ב וכן פירש מלמפר נמ' מנמי: (ו) ד"ה וחייבין וכו' דהכאת מנ: (ו) נא"ר בריש וחייבין עוים מנים ל"ה: כ"ב בעמוד ל"ה: ל"ב לגמר דקא מקבל ל"ה ובש"ס לגל ד"ה ומקבל ד"ה:

עין משפט
נר מצוה

עמ' א מי' ל"ב מהל' אישות פ"ב ה"ב:
ב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ב ספר מצות עשה ל"ב ד"ה ל"ב:
ג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה ומיין נמ"ש שם:
[ביל ומשמ]
ד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו וס"ו מהלכות אלמנה יב פלכה ב ספר מצות ל"ב ד"ה ל"ב:
ה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
[ביל ומשמ]
ז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
י מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
טו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
טז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
יט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
כט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ל מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
לט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
מט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
נט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ס מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
סט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ע מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
עט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
פט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
צט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
ק מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קי מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קטו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קטז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קיט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קכט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קל מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קלט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קמט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קנט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קס מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קסט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קע מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קעט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קפט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצ מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קצט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קר מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרי מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרי מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריא מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריב מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריג מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קריד מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרה מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרו מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרז מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרח מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:
קרט מי' ל"ב מהל' אישות פלכה ה"ו ומיין נמ"ש שם:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

ומה שפחה כנענית וכו' זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה • וא"ת ומה ומה מה שביאתה מאכילתה ואין כספה מאכילתה אף אני אומר דהא ק"ו אינו כ"ל נגוי מלחם בעצמה דתרומה מקרי קנין כספו כמו שפחה הלכך לא שייך למיפרך ומה מה ע"ל דליכא למימר ומה ומה דתרומה למיפרך מה לומה שכן מה שכן נקנית בכספה מתמר בחשש שנקנית בכספה דין הוא שתאכל בתרומה על ידי כסף: **מה** שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה • מהאי ק"ו ליכא למילף שהאשה אינה נקנית בכספה ובשטר דתיכא למיפרך מה לשפחה כנענית שכן יולאה בכספה "כדפריך לעיל גבי אמה העבריה אבל לענין תרומה אינה לא שייך למיפרך הכי: **זו** שביאתה מאכילתה" אינו דין שכספה מאכילתה • וא"ת ומה דין אסור דינא דאמר מאיר כח אחה כח לגמרי כסף מכח ביאה כי ביאה ולא יאכל אלא אחר מיפה והוגמתה כפ"ב דב"ק (דף כה:) ו"ל הכא סברי רבנן מיפוי דאמר לא אמרינן דין ריכא דמיפרך ק"ו ולא אמרת הכא דין מיפרך ק"ו ודבינו שמואל מקולי תיכן דלא אמרינן דין אלא ריכא דבעי למיפר דין הדם כגון האם דאמר קרן ב"ה אלי מקו ואחה כח לגמרי ל"ם מק"ו דשן ורגל אבל הכא דרחמנא אמר קנין כסף לאכל ואין אחר בתין לגמרי מן הק"ו אלא מהו קנין כסף: **רבינא** אמר מדאלוייהו מיפסי פשיטא דאמרינן פי' ורבינא בא לקיים לשון שמוש לך דבריה דרבנן שאם דקאמרת מאי אמת הכא דפשיטא ליה ומאי אמת הכא דמסתפקא ליה אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך בביאה שעל ידי חופה וכסף שלא ע"י חופה דקאמרת הכא תרתי וחבא חדא קל וחומר מהא איתיה והבי שלח ליה ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו על ידי חופה כספה מאכילתה בלא חופה זו שביאתה מאכילתה בתרומה על ידי חופה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה בלא חופה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתבנס לחופה משום "דעולא ובן בג בג גבי שפחה כנענית לא שייר בקנינה הבא שייר בקנינה רבינא אמר מדאורייתא מיפשט פשיטא ליה דאכלה ומרבנן הוא דשלח ליה הכי שלח ליה שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ולא חיישת לסימפון שלח ליה ואתה אי אתה אומר כן מחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה ולא חיישינן לסימפון זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה ולא ניחוש לסימפון אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים ארוסה בת ישראל אינה אוכלת בתרומה עד

לטמא משכב תחתון בעליון. שעושה טעלה מוסב ומשכב לפי' עשר מלעות אכל לא לאיות אב הטומאה לעמה מדס מלאים כמשכבה של נדה עלמה אלא לעמה מוכן ומשקין בעליון של זב וכן מפרש לה בתוס' נדה (דף לג:) אבל בתוספה מבת אלא שמים אינה מטמאה לא טעלה אלא עומדת ערב כטגע בעלמה: נישאת לכהן. קס"ד שנכנסה לחופה לגישואין אוכלת בתרומה אבל בתוספה מבת ג' שנים אין חופה מאכילתה הואיל ואין ביאתה כלום: והיא פטורה. לפי שאינה בת עונשין: אי הני נישואין. הלי מתקדשת בביאה דתנא דרישא לא לכהן הוי אוכלת בתרומה: שאין ביאתה מאכילתה. אם בא עליה כהן ואלא קנאה בכספה אינה אוכלת דבעינן קנין בכסף וקדושין נמי לא בכספה שהרי שהרה מקודשת לו בביאתה שהרי היא נחמור עם הדומה לחמור*: בכספה מאכילתה. דכתיב (ויקרא כב) קנין כספו הוא יאכל בו: זו שביאתה מאכילתה. קס"ד הכמה דביאה עושה ניאוסין כדמפרש ואזיל ומשלם פשיטא ליה דאכלה דנפקא ליה בספרי מכל עהור בכיתך יאכל אומו ואכ דבן בנ בנ בהם מי לה: חיכי דמי. דליף כסף מביאה לא ניאוסין אלאחר חופה ולין מיהא בכסף שבביאה מאכילתה בתרומה: אבלה. ומאי אבל מה מעשה דקאמר: אלא בביאה שע"י חופה. וקא ליף מיהא כסף שלא על ידי חופה היכי ליף לה מיהא הכא תרמי והכא מדלה: מאי שנא. דיאה דמסיעת ליה: ומאי שנא. כסף דמסקפא ליה: ואפילו ע"י חופה. דהא לאו בה ניאוסין הוא: משום דעולא. דאמרי' גרס פילקין (דף ה.) שמא יאמרו לה כוס בנים אמיה ותשקה לאמיה ולאמוחיה: לא שייר בקנינה. אמר שנתן הכסף אין הקנין מספר כלום: הבא שייר בקנינה. דאלמי מיאסקיה מסיה לחופה לענין ליורשה ולטמא לה: רבינא אמר. מהכא ליכא למיפשט דניאוסין עושה דהא לאיליו אירוסין עושה אלא מדאורייתא וכסף מדאורייתא אלא: ומדרבנן הוא דשלח ליה. הא דשלח ליה לאוסרה בתרומה מדרבנן הוא דאמר לה: משום סימפון. שמא יאמרו בה מוס ומשלמו קידושי טעות: סימפון. כל דבר המבטל דבר קרוי סימפון שלו כגון שוכר הוי סימפון של שטר בשנים אומרין (ב"מ ב) וכאן קולא סימפון דבר המבטל את הקידושין לו לא המקח מל עבד: אי אתה יודע. דבשפחה מהיה דלא חיישינן לסימפון דאין מדם שוחה כוס אלא אם כן בודקו ודע וקבל עליו: אבל מה אעשה כו'. ולקמיה פריך מאי מייתיה הואיל ומוף סוף לא אכלה: סימפון

לטמא משכב תחתון בעליון "יאם נישאת לכהן אוכלת בתרומה "יאם בא עליה אחד מכל עריות שבתורה ממתין על ידה והיא פטורה "יאם בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה קתני ביאה וקתני נישאת הבי קאמר אי הני נישאין דכהן נינהו אוכלת בתרומה "תא שמע "וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירה לנציבין שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שלחלו ואתה אי אתה אומר כן מחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה "כספה מאכילתה בתרומה זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים "יאין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתבנס לחופה וכסף שעל ידי חופה בתרוייהו מיכל אכלה ואלא בביאה שעל ידי חופה וכסף שלא על ידי חופה הבא תרתי והבא חדא אלא לאו בביאה שלא על ידי חופה וכסף שלא על ידי חופה אי אמרת בשלמא נשואין עושה משום הבי פשיטא ליה דאלימא לה ביאה מכסף אלא אי אמרת קרושין עושה מאי שנא הבא דפשיטא ליה ומאי שנא הבא דמסקפא ליה אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך בביאה שעל ידי חופה וכסף שלא ע"י חופה דקאמרת הבא תרתי וחבא חדא קל וחומר מהא איתיה והבי שלח ליה ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה אפילו על ידי חופה כספה מאכילתה בלא חופה זו שביאתה מאכילתה בתרומה על ידי חופה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה בלא חופה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתבנס לחופה משום "דעולא ובן בג בג גבי שפחה כנענית לא שייר בקנינה הבא שייר בקנינה רבינא אמר מדאורייתא מיפשט פשיטא ליה דאכלה ומרבנן הוא דשלח ליה הכי שלח ליה שמעתי עליך שאתה אומר ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ולא חיישת *לסימפון שלח ליה ואתה אי אתה אומר כן מחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בקל וחומר אי אתה יודע ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילתה בתרומה כספה מאכילתה בתרומה ולא חיישינן לסימפון זו שביאתה מאכילתה בתרומה אינו דין שכספה מאכילתה בתרומה ולא ניחוש לסימפון אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים ארוסה בת ישראל אינה אוכלת בתרומה עד

ר' אלעזר בן מתיה אומר אם אינו מקדשה אינו אוכלת בתרומה אם אינו מקדשה אינו אוכלת בתרומה אם אינו מקדשה אינו אוכלת בתרומה

נשים. הלכות אישות פ"ט פ"י

לא ראינוה ראיה שדרך העם לקדש בצנעה: **לא** *אמר עד אחר מקודשת היא זו והיא אומרת לא נתקדשתי הרי זו מותרת. אחד אומר מקודשת ואחד אומר אינה מקודשת לא תנשא ואם נישאת לא תצא שהרי היא אומרת לא נתקדשתי. *אמרה מקודשת אני ולאחר זמן עמדה וקידשה עצמה אם נתנה אמתלא לדבריה ואמרה מפני כך וכך אמרתי בתחלה שאני מקודשת וראינו בדבריה ממש הרי זו מותרת לשני. ואם לא נתנה אמתלא או שנתנה ואין בהן ממש הרי זו אסורה וקידושי שני קידושי ספק. לפיכך נותן לה גט ותהיה אסורה עליו על הכל עד שיבוא ארוסה. יובן האשה שבאת ואמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אם נתנה אמתלא לדבריה ויש בדבריה ממש הרי זו נאמנת:

פ"י א הארוסה אסורה לבעלה מדברי סופרים כל זמן שהיא בבית אביה. והבא על ארוסתו בבית חמיו מכין אותו מכת מרדות. יואפילו אם קידשה בביאה אסור לו לבוא עליה ביאה שנייה בבית אביה עד שיביא אותה לתוך ביתו ויתיחד עמה ויפרישנה לו. ויחוד זה הוא הנקרא כניסה [א]לחופה והוא הנקרא נישואין בכל מקום. והבא על ארוסתו לשם נישואין אחר שקידשה משיערה בה קנאה ונעשית נשואה והרי היא

---

*נספרים שלנו חכיר. וגי"ל שחסר שם רב פפא וכן ג"ל אמר רב פפא מתגמה אחרי וכן נמצא בכמה דומני ודוק):

א טור מ"ר פ"ג ע"ש סמ"ג עשין מ"ח: ב שם: ג טור שם פי' נ"ה: ד טור אה"ע פי' כ"ה סמ"ג עשין מ"ח:

[חכמים] שם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת. וסי' אמתלא שענה הנכרת שהיא כלתי לסתון עליה וכן פירשו ז"ל וכתב רבינו שאם לא נתנה אמתלא לדבריה אסורה לבעלה כו'. זה מבואר בירושלמי: ואפילו אם קידשה בביאה וכו'. כ"כ הרא"ש ז"ל בתוספתא דפרק האשה שנתארמלה לגבי גירושין דכתיב גמרא מתני' דהאשה שאמרה אשת איש אני ואחר כן נתקדשתי ר"מ אומר הלכה זו מפורשת בתוספתא פרק האשה שנתארמלה (דף כ"ב) גמרא מתניתין דהאשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני וכו' ועל דבר אחת שתין מפורש שם כשהאשה מכחשתו. ומ"ש ר"מ ז"ל. ומה שהקשה לחכ"ד ז"ל נודאי לכאורה קושיא גדולה היא ובבגלל נכונה לפוש דיסטא אבל יש לי לתלא יפה כי בסהדי מסייע לומה הסלכה כן שאל"כ היו שתלין והיא מאי קאמרה אי דאורה היא שנתקדשה אמורה היא לדברי הכל אלא דאי בגמכתשתו ובדברי ר"מ ז"ל. ומה שהקשה לחכ"ד ז"ל נודאי לכאורה קושיא גדולה היא ובבגלל נכונה לפוש דיסטא אבל יש לי לתלא יפה כי בסהדי מסייע לומה הסלכה כן שאל"כ היו שתלין והיא מאי קאמרה אי דאורה היא שנתקדשה אמורה היא לדברי הכל אלא דאי בגמכתשתו ובדברי ר"מ

ומשמנגם

מגיד משנה

ב כיון שנבנסה הארוסה לחופה הרי זו מותר לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה וכו' כתובה הוא בעיא שם (כתובות דף י"ו.) ריש פרק לנישה אם היא קונה וכתוב בהלכות הילכך אינה קונה אלא מינכיא להו אלא לענין כתובה אבל לענין דברים חופה גמורה היא:

ג וצריך לברך וכו'. בריש פ"ק דכתובות (דף ז:) ונוסח הברכות שם מפורש בגמרא ובפרק שני מהלכות ברכות נתבאר זה:

ד ואם יהיה שם יין וכו'. פי' שאין היין מעכב הדבר פשוט. ומ"ש שאינה אלא בעשרה והמן מן המנין מפורש שם בגמרא. ומ"ש גדולים ובני חורין לומר שאין עבד וקטן מנוכרפין בחסקה ברכות (דף מ"ז:) בחקנת דפרק שלשה שהלכו וקן דעמו ז"ל פ"ח מהלכות תפלה וה"ה לכל דבר שבמין י' שאין מצטרפים:

ו המארס את האשה וכו'. שם (כתובות ז:) מ"ר מברכין ברכה אחרונה בבית המנין מפורש שם בגמרא. ומ"ש מברכין אומה אמר מרי ויהודה אינו מפני שמתיחד עמה ע"כ. אלמא כל זמן שאין מתיחד אין מברכין אותה ואם בירך אינה נשואה:

אירס וכנס לחופה ולא בירך וכו'. זה פשוט שאע"פ שבריכה ברכה אינה מעכבת ומופה

עם הכלה: ד ואם יהיה שם יין ברכות. ויש מקומות שנהגו להביא חתנים אלא בעשרה גדולים ובני עדיין ארוסה היא שאין ברכת חר

א טור מ"ר פ"ג ע"ש סמ"ג שם: ב טור מ"ר פ"

לחם משנה

מגרש לאשון שקידושיו בקול ונוסף השני שקידושיו שמא יאמרו המזיר גרושתו כו'. וי"ל דשאני הכא שהיתה מקודשת הוי משום עניין ומנה אמתלא לדב לגרשה מן השני. אבל הכא אין לחם נמי לאלות וכי נירש השני יאמרו ולאי גירש הראשון ונשאה השני ו והוי מחזיר ארוסתו אלא אסיקו אדעתייהו דקול ק ככה:

פ"י ב ומשתבנם לחופה נקראת נשו שנבנסה וכו'. כתב ה

בגמרא ביומות יש חופה לפסולות והא התם לא נתר הכוונה דכונס לחופה אם כונס לבא עליה אחר הרי קנאה ומשום הכי אמרינן התם דיש חופה לפ ונעקה לחופה כיון דדעתו לבא עליה מיקם אחרי ה חוזק דנשאה אבל בשבנסה נדה אין דעתו לבוא על לאיעבר איסורא אלא לבא עליה אחר שתטהר ולא כוונתו אלאחר בדברי ר"י הובא בבית יוסף וז"ל שי טעאה הרי הימה החופה בטעות ולא קאמר: אבל הבלות הקשה על דבריו דבפרק הבא על יבמתו לפסולות אר לא וקי"ל כרב דאמר יש חופה לפס מרוחות. ותו קשיא לי דמהרמב"ם נראה דמפרש לחופה בלא קידושין והייגו בפירוש רש"י התם דא לרב בין לאמוראי לפי הלי פירושיו אינם ליה כרב ו בדבהבו שם הוספות וז"ל וכיון דאינה לן דלא כר דרבינו בפ"ג מהלכות אלו פסק דהאשה מקדשה מעמע דהוי בלא כרב הונא. מ"כ אין פסק בפ" ונראה לתרץ קושיא זאת וקושיית הרי"ן דרבינו ס בהלכתא עוכר דיש ודאי לחלק בין פוסל לקידושין ג נמוחים הם פוסלים דהא היכם פוסל ואינו מאכיל ו שהרי דהוא פסק דחופה אינה קונה ופסק דיש ו דיש חופה לפסולות לפ

ו ולא נתיחד עמה בביתו וכו'. הר"ן וז"ל ו למעלה עד שיכיא אותה לתוך ביתו ו

הגהות מיימו

ב "(לדעת הרא"ש ז"ל שם הייא חופה לכל דבר במ"מ): ג (ב) דין מתי מברכין שהשמחה כמעונו אהבה בהלכות ברכות בפ"ג ובפ"ה וע"ש ע"ב: ד האות כאשר נתבון בכל אלו הסקושות מבוך על וברכת נישואין להוד ויש נוהגים להפסיק ביניהם להפצר כבו

לחם משנה

וכו' דהוי אלא כרבה וס"כ כיון דהוי אלא כהלכתא אינ לך למסבר כוותיה ומי אינ לך למסבר כוותיה הוי כרב זבוד דמלי למיקם כרבי יוחנן דאסבר דרבי יוחנן יוהב בתמתלא הטוהב מכאן ועד עשרה ימים וכיון דאם מכבת לרב זבוד ולית ליה דיניה מעמע דבעית דאמתלא תהא נאלמר ואם אי לי אפסר דהא התם בנתקדשה וכו' לא יבאה נאלמר אלא לאחר כמה ימים. ומיכן שאני התם דהוי יומר מאמתלא דהדבר ברור דאחרי בעל ומעברר ובהא מודינא ובדיין ע"ל זה דוחק וצ"ע:

לא אמר עד אחר מקודשת וכו'. ע"כ הכא אייר דאמר העד נתקדשה בפני [שנים] דאילו אמר נתקדשה בפני לבד הא קי"ל המקדש בעד אחד אין מוסשין לקידושין. ובכהכי אייר קושיא דכתובות לדעת רבינו דקאמר עד אחד אומר מקדשה וכו' דאי לא תיקשי מאי דכתיבנא. וכ"מ ס"כ היכי כתב ה"כ דעד אחד אומר מקודשה והיא אומרת לא נתקדשתי משמע בקושיא דהאומר הייא אומרת הא כל אומה קושיא לא אמר מקודשה אלא בנתקדשה בעד אחד לבד כגון שאמר בפני נתקדשה אבל אם אמר נתקדשה בפני שנים לא אייר. וי"ל דמ"מ כיון דאמרה המס ומקבלת עד אחד בהכחשה מי מהימן כיון דאלו

מגדל עוז

לא אמר עד אחד מקודשת עד שהרי היא אומרת לא נתקדשתי. פ"ב דכתובות: כתב הראב"ד זה המסבר נראה שבא לפרש וכו' לכתוב לא נמצא ע"ל:

ואני אומר הלכה זו מפורשת בכתובות פרק האשה שנתארמלה (דף כ"ב) גמרא מתניתין דהאשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני וכו' ומה שהקשה לחכ"ד ז"ל נודאי לכאורה קושיא גדולה היא ובבגלל נכונה לפוש דיסטא אבל יש לי לתלא יפה כי בסהדי מסייע לומה הסלכה כן שאל"כ היו שתלין והיא מאי קאמרה אי דאורה היא שנתקדשה אמורה היא לדברי הכל אלא דאי בגמכתשתו ובדברי ר"מ

פ"י אב. הארוסה אסורה לבעלה עד גמורה לכל דבר. פ"ק דספרים וס"ק דקידושין (דף י') ומסכת כלה:

עד סוף הפרק. בכתובות פרק האשה שנתארמלה:

מגיד משנה

ב כיון שנבנסה הארוסה לחופה הרי זו מותר לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה וכו' כתובה הוא בעיא שם (כתובות דף ט"ו.) ריש פרק לנישה אם היא קונה וכתוב בהלכות הילכך אינה קונה אלא מינכיא להו אלא לענין כתובה אבל לענין דברים חופה גמורה היא:

ג וצריך לברך וכו'. בריש פ"ק דכתובות (דף ז:) ונוסח הברכות שם מפורש בגמרא ובפרק שני מהלכות ברכות נתבאר זה:

ד ואם יהיה שם יין וכו'. פי' שאין היין מעכב הדבר פשוט. ומ"ש שאינה אלא בעשרה והמן מן המנין מפורש שם בגמרא. ומ"ש גדולים ובני חורין לומר שאין עבד וקטן מנוכרפין בחסקה ברכות (דף מ"ז:) בחקנת דפרק שלשה שהלכו וקן דעמו ז"ל פ"ח מהלכות תפלה וה"ה לכל דבר שבמין י' שאין מצטרפים:

ו המארס את האשה וכו'. שם (כתובות ז:) מ"ר מברכין ברכה אחרונה בבית המנין מפורש שם בגמרא. ומ"ש מברכין אומה אמר מרי ויהודה אינו מפני שמתיחד עמה ע"כ. אלמא כל זמן שאין מתיחד אין מברכין אותה ואם בירך אינה נשואה:

אירס וכנס לחופה ולא בירך וכו'. זה פשוט שאע"פ שבריכה ברכה אינה מעכבת ומופה

הגהות מיימוניות

א (ב) עיין בתשובה י"ח:

לדעת

ז"ל כיון מקובל כו והוה נכון דעל כתנו לנו גרינן לפרש מומה הסלכה כן שאל"כ היו שתלין והיא מאי קאמרה אי דאורה היא שנתקדשה אמורה היא לדברי הכל אלא דאי בגמכתשתו ובדברי ר"מ

ומשמנגם

ב כיון שנכנסה הארוסה לחופה חרי זו מותרת וכו'. זה פשוט בהרבה מקומות (כמוכות דף מ"מ: קידושין דף ה'.) ופי' דוקא בנים לה כתובה וכ"כ רבינו למעלה בפרק זה ולעיל לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה וכו' ועוד יתבאר שם: ומשתכנס לחופה נקראת נשואה וכו'. גם זה מבואר בהרבה מקומות שהיא נשואה ב"ש שלא נבעלה. ולענין כתובה הוא בעיא שם (כתובות דף כ"ו.) רש פרק אע"פ בשם מימרי לומר דחיבת חופה קונה: אבל אם היתה נדה אע"פ וכו'. שם בעיא לענין כתובה ולא חיפשינא חופה דלא חזיא לביאה אם היא קונה וכתב בהלכות הילכך מיהא קונה. ותיעא דבינו שהיא לכל דבר שאין חופת נדה קונה לה ליורשה ולא ליטמא לה וכ"כ מדברי מקצת הגאונים ז"ל ויש מוקנין ואומרים דכריס חופה גמורה היא:

ג וצריך לברך וכו'. בריתא פ"ק דכתובות (דף ז':) ונוסח הברכות שם מפורש בגמרא ובפרק שני מהלכות ברכות נתבאר זה:

ד ואם יהיה שם יין וכו'. כי שאין היין מעכב ודבר פשוט. ומ"ש שפיכה אלא בעשרה ומתן מן המנין מפורש שם בגמרא. ומ"ש גדולים ובני חורין לומר שאין עבד וקטן מצטרפין נמסקנת ברכות (דף מ"ז:) נמסקנא דפרק אלו שאלו וכן דעתו ז"ל פ"ח מהלכות תפלה וה"ה לכל דבר שבריך י' שאין מצטרפים:

ו המארס את האשה וכו'. שם (כתובות ז:) מ"ר מברכין ברכת המנים בנים המנים ר' יהודה אומר אף בנים הפירוסין מברכין אומה אמר אביי ויהודה שנו מפני שמתיחד עמה ע"כ. אלמא כל זמן שאין מתיחד אין מברכין אומה ואם כיון שיש נשואה:

אירס וכנס לחופה ולא בירך וכו'. זה פשוט שאע"פ שאריסה ברכה אינה מעכבת וחופה

ב כיון שנכנסה הארוסה לחופה וכו'. אבל אם היתה נדה אע"פ שנכנסה לחופה וכו' הר"ן כתב בפרק אע"פ על דברי רבינו והדבר מיתה כיון דקי"ל ביבמות דיש חופה לפקולות נדה אמה לא יקנה לפיכך נראה כדברי האומרים דלא חיבעיא לן אלא לענין חופת כתובה אבל לשאר דברים הרא"ש קונה עכ"ל וגם הרא"ש דעתה דברי רבינו:

אחד

היא אשתו לכל דבר: **ב** כיון [1]שנכנסה הארוסה לחופה הרי זו מותרת לבא עליה בכל עת שירצה והרי היא אשתו גמורה לכל דבר. ומשתכנס לחופה נקראת נשואה אע"פ שלא נבעלה והוא שתהיה ראויה לבעילה. אבל אם היתה נדה אע"פ שנכנסה לחופה ונתיחד עמה לא גמרו הנישואין והרי היא [2]כארוסה עדיין: **ג** וצריך לברך ברכת חתנים בבית החתן קודם הנישואין והן שש ברכות ואלו [3]הן. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם שהכל ברא לכבודו. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם יוצר האדם. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד ברוך אתה י"י יוצר האדם. שוש תשיש ותגל עקרה בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה ברוך אתה י"י משמח ציון בבניה. שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם בא"י משמח חתן וכלה. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רנה דיצה וחדוה אהבה אחוה שלום וריעות מהרה י"י אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון קול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה מנגינתם ברוך אתה י"י משמח החתן עם הכלה: **ד** ואם יהיה שם יין מביא [4]כוס של יין ומברך על היין תחלה ומסדר את כולן על הכוס ונמצא מברך שבע ברכות. ויש מקומות שנהגו להביא הדס עם היין ומברך על ההדס אחר היין ואח"כ מברך הששי: **ה** ואין מברכין ברכת חתנים אלא בעשרה גדולים ובני חורין וחתן מן המנין: **ו** המארס [5]את האשה ובירך ברכת חתנים ולא נתיחד עמה בביתו עדיין ארוסה היא שאין ברכת חתנים עושה הנישואין אלא כניסה לחופה. אירס וכנס לחופה ולא בירך ברכת חתנים הרי

א טור מי' מ"ל ע"ם סמ"ג שם: ב טור מי' פ"ט:

ז ז

לחם משנה

מגרס רלמשון שקידושין בקול ועשה שהני שקידושין ולאי אם גירס שהני לא יכנס הרלשון שמא יאמרו המוזר גרוסמו כו'. וי"ל דשאני הכא דיש לשם לתלות לומר דאולי מה שאמר שהיתה מקודשת הוי משום ענין ומתנה אממלא לדברים וקידושי שהני קידושין לבד שהריבוה לגרשה מן השני. אבל הכא אין לשם מי לתלות וכיון שראו שיצא עליה קול מרלשון ואמ"כ גירס שהני יאמרו ולאי גירס הרלשון ושאה שהני וגירסה אמר כך ועתה מה ושאה הרלשון והוי מתזיר אחרוסמו דלא אמקו אלא דלעמייהו דקול קמא הוי שקר כיון דראו עדיס שסיו על ככה:

פ"י ב ומשתכנס לחופה נקראת נשואה וכו' אבל אם היתה נדה אע"פ שנכנסה וכו'. כתב הר"ן שיש מיתה על רבינו ממאי דאמרו בגמרא ביבמות יש חופה לפקולות הא אם כונס לחופה אם כונס לבא עליה אמר חופה חופה מעפ"י שהיא ביאה פסולה הרי קנאה ומשום הכי אמרינן התם דיש חופה לפקולות כלומר כשנשא אחת מחייבי לאוין וכנסה לחופה כיון דדעתו לבא עליה מיקר אחרי החופה לעפ"י שלא בא עליה קנאה הא מוקן דנשאה אבל כשנכנסה נדה אין דעתו לבוא עליה אלא אחר שטעבר דודאי לאו דעתיה לטיעבד איסורא אלא לבא עליה אחר שטהר ולא קנאה. ובעד לדבר זה שהכל הולך אחר מנהגו מלאחי בנבכרי ר"י הזקן בביאה שם בקידושין יע"ש. אמנם מיהו דחופה הקודמת לקידושין מהני. ועיין בתשובת משאת בנימין סימן ל' שכתב דחופה דקודם קידושין לא קנה כלום וכו'. (* פ"ה עיין בדברי המגיד בפרק הבא על יבמתו (דף ז':) ד"ה רב אחר דאמרינן דשבר הרב משאת בנימין יע"ש וכן מתבאר מדברי הרשב"א בחידושיו שם בקידושין יע"ש. גם ראיתי לרבינו ירוחם נכ"ב ח"ב שכתב וז"ל חופה אין קונה אלא דוקא כשנתן קידושין תחילה וכו' ובגל"ב ח"ז כתב מיהא חופה קונה פי' אחר קידושין יע"ש). ואלבד שנראה שלא ראה דברי הרמב"ן שבתנו. גם הראיה שהביא מרש פ"ק דקידושין אינה ראיה כלל. לפיכם לא מיעטו אלא דחופה לא השיבה בקידושין ולאמוקי מרב הונא אבל לעולם לחופה דקודם קידושין ואח"כ קידם חופה קונה לכל דבר. ועיין בספר בית שמואל סימן ל"ג שהביא דברי הרב הגאון ולא עדיף מהם: אבל אם היתה נדה וכו'. נראה בפרק אע"פ ע"ש ומהר מרן הב"י סימן ס"ח ז"ל וגם הרא"ש בפרק המוכר דמה דברי הרמב"ם וכו'. ועיין בתשובת הרא"ש כלל ו' סימן ג' ודו"ק הטעם בדברי ועיין פרק מ"ח מ"ח סימן ק"ד (* פ"ה ועיין בתשובת מהרש"ך מ"ג סימן כ"ז):

והכמים

משנה למלך

דטולי הלי לא עבדי בגעלא ע"כ. ועיין בהגהות מרדכי דקטהדרין מ"ם בשם בעל העיטור. ועיין בב"י סימן קל"ד מ"ם בשם הרשב"א בביעול בעיטול דשם ובשם מ"ר בשם בעל ריא"ל. ועיין בתשובת הריב"ש מ"ש בשם הרשב"ם בביעול דשם ומתוה מדרש הגדול ע"ש בשם בעל העיטור והאמת דמילתא אלא בעל דעיין עליה דמיגים לא מיכר. ולפי זה אפילו הוי טולם בעמעמד אחד לא הוי הכשר ולא"ש. ועיין הלב"ח סימן קל"ו מהרי"ט ס"ח סימן ל"ו הרמ"ם סימן ל"ח ס"מ מ"ש סימן כ' והרמב"ם מ"ב סימן מ' הפרק נמה ע"ש:

פ"י ב ומשתכנס לחופה נקראת נשואה אע"פ שלא נבעלה. זה מבואר בהרבה מקומות כמ"ם הרב המגיד. (* פ"ה לענין קנאה אמתה מבת אלא בעם ויום אחד והכניסה לביה לחופה לי הפיגה כנשואה לו לחופה עיין מ"ם הרב המגיד לעיל מ"ג מהלכות אלו אלמה ר"ל.) ומתפקמי לי בענין שיהיו קידושין קודמין לחופה אבל אם קדמה חופה אף שאחר כך קידש מ"מ לא מהני החופה הקודמה להתיבה כנשואה לו לגמרא כל שהיה שם חופה וקידושין הרי היא כנשואה ואף אם קדמה החופה לגמרא. ולכאורה אלד הרלשון נראה יותר דבענין שיהיו קודמין הקידושין לחופה אלא לא הוא לה החופה כמאן דליתא. אך ראיתי להרמב"ן בחידושיו אחת דחיבעיא לן בפ"ק דקידושין (דף י') תמיהא ביאה קונה לו אוף ביאה קונה ואמרינן דבעקא מיתה לכ"ג אלא קני בתולה בביאה. והקשה לו יהיה דחמילא ביאה קונה הרי קי"ל בפרק הבא על יבמתו דבחר ביטולין אלינן ואם כן אסור לכונסה דהוי"ל בעולה עלמו. ומיהו דמיהי בשמכנה לחופה אלא אלא קידושין וקדשה בביאה דיכון שקנאה בביאה עשיה לשמנו לכל דבר והיא נבולה נמורה בחמילא ביאה. וכבר הוצא חיבון זה בדברי הרשב"א בחידושיו שם בקידושין יע"ש. אמנם מיהו דחופה הקודמת לקידושין מהני. ועיין בתשובת משאת בנימין סימן ל' שכתב דחופה דקודם קידושין לא קנה כלום וכו'. (* פ"ה עיין בדברי המגיד בפרק הבא על יבמתו (דף ז':) ד"ה רב אחר דאמרינן דשבר הרב משאת בנימין יע"ש וכן ממבתר מדברי הרשב"א בחידושיו שם. גם ראיתי לרבינו ירוחם נכ"ב ח"ב שכתב וז"ל חופה אין קונה אלא דוקא כשנתן קידושין תחילה וכו' ובגל"ב ח"ז כתב מיהא חופה קונה פי' אחר קידושין יע"ש). ותלבד שנראה שלא ראה דברי הרמב"ן שבתנו. גם הראיה שהביא מרש פ"ק דקידושין אינה ראיה כלל. לפיכם לא מיעטו אלא דחופה לא השיבה בקידושין ולאמוקי מרב הונא אבל לעולם לחופה דקודם קידושין ואח"כ קידם חופה קונה לכל דבר. ועיין בספר בית שמואל סימן ל"ג שהביא דברי הרב הגאון ולא עדיף מהם: אבל אם היתה נדה וכו'. נראה בפרק אע"פ לענין כתובה ולא איפשטא. והר"ן ז"ל אחר על דברי רבינו בפרק אע"פ ע"ש ומהר מרן הב"י סימן ס"ח ז"ל וגם הרא"ש בפרק המוכר דמה דברי הרמב"ם וכו'. ועיין בתשובת הרא"ש כלל ו' סימן ג' ודו"ק הטעם בדברי ועיין פרק מ"ח מ"ח סימן ק"ד (* פ"ה ועיין בתשובת מהרש"ך מ"ג סימן כ"ז):

והכמים

הגהות מיימוניות

ב [1]לדעת הרא"ש ז"ל שם הוא חופה לכל דבר חוץ מזה שאינה נובה תוספת כראיהא כמ"מ: **ג** [2]כ' דין מתי מברכין שהשמחה במעונו ושבע ברכות ופנים חדשות מבואר בפרק אהבה בהלכות ברכות בפ"ג וכפ"ה ובע"ש ע"כ: **ד** [3]נ' וכשמברכין גם ברכה אירוסין בפעם הואת כאשר נהגין בכל אלו המקומות מברך על היין שתי פעמים שברכת אירוסין להוד וברכת נישואין לאור ויש נוהגים להפסיק בינהם כך כתוב בתשובה רש"י. וברכת על הגפן מברך על שניהם לאתרידם אם שתה רביעית דהוי הפסק בי"ל וראוי היה לשנו חתנים להפסיר בברכה אחת כמו שנפשיו במעודה בחדא ברכת שבע ברכות לולא מפני עין הרע. אבאאבר ע"כ:

מגדל עוז

ומשתכנס לחופה נקראת נשואה עד כתרופה. בכתובות פרק אע"פ (דף נ"ו): **ג** ה וצריך לברך ברכת חתנים עד ומתן מן המנין. פ"ק דכתובות (דף מ'): **ו** ו המארס את האשה עד שכר הטופר. פרק אע"פ (דף כ"ו) ופרק בנו פשוט ופ"ק דכתובות (דף מ'):

וכמה

נתנו

מסורת השס"ם

שטר שאין פודין בו הקדשות. פס כתב לגזבר שטר על משות פדיון הקדש מן הקדישו פלוי דפעיגין ומן הכסף וקס לו*: האי שטרא לחוד והאי שטרא לחוד. כיהוא כתוב לשון כמיקה חה מפורש לשון ימיקה: האי כספא לחוד. כיהוא נתנו מפרש על מנת מה הוא נתנו: חד הוא. אינו מכר בתוכו פס להוציא פס לכנים: קאי בגירושין וממעמד קידושין. בתמיה: ולר' יוסי הגלילי דמפיק ליה להאי וכתב לדרשא אחרינא. בפ"ד דגיטין (דף מח.): לדבר הכורח. שיהא הספר מבדילין ולא שיהא בו תנאי האוגדן: אין זה בריתות. שכל ימיה היא נאגדת בו דמשמע לקיים תנאי זה ממתנו: הרי זה בריתות. אפילו מיד דהיא מקיים תנאו ואלך שמפצר דברים הללו לבא לידי הבלה: מכרת בריתות. דהוה מלי למיכתב ספר כרת דמשמע ספר כורתה והך דרשא אמריתי מיתמוהא דליתנא: חדא מחדא לא אתיא כו'. הכי קשיא ליה הא' תנא דלעיל דפריך בכולהו והלא דין הוא והדר דלא אתו מדינא ואלגרים קרא לומה לי קרא בכולהו טרי דמדלא מחדא לא אתיא הנאתן מרובה. אבל שטר מירוסין אין בו לה שום הנאה שהרי אין כתוב בו אלא הרי את מקודשת לי: קנינן מרובה. שקונין קרקעות ועבדים: בע"כ. איזה קושה בינתה בע"כ דנפקא לן בינמות (דף מה.) מוינמה וכן שטר מוציא את האשה בע"כ מנבלה: באמה העבריה בע"כ. שמביה מוכרה שלא מדעתה: כסף שאינו מאביל בתרומה. פס נתאלרמה לכהן כדתנן בכתובות (דף מ:): אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: שאינו גומר. לחוליאה מרשות אביה למעשה ידיה ולרשותה: אף

[ויקרא מז]

[ויקרא כז:]

[פסחים יח: ופ"ג]

[פסחים מה: מולין קיחה]

[מי' פוס' שנת קנה. ר"ש ונמ"]

[נקמן מ: מת. מה. מת. נדרים מה: מכ:]

[מלוכין מו: מוכס כה: גיטין כא:] [כתובות מה.]

[מגילה יג:] [נדרים נט. ר"ש כו.]

[נקמן מג.]

[מלוכין מה: גמרין כא:]

[מוכס כה:]

[לעיל ג:; ומ"ש]

[מלוכין מו: מוכס כה: גיטין כא: פס: [מתקמא] פס ר"ש הר"ן]

[נקמן כה]

[נקמן מה]

[נקמן יב] כתובות מ:

ויקרא כב

[וכי' פוס' מלוכין מו: ותוקפות מוכס כה: ר"ש על מגמ]

גליון השס"ם

תוס' ד"ה אמן פודין אמ' מה לקרקע אמן קנין מטלטלין אמנן. מין כיס דף יב ע"ל פוס' ר"ש אמנ מתוקפת:

ומניין שאף בשטר ודין הוא ומה כסף *שאין מוציא מכנים שטר שמוציא אינו דין שמכנים מה לכסף שאין פודין בו הקדש ומעשר שני תאמר שטר שאין פודין בו הקדש ומעשר *ונתן הכסף וקם לו אמר קרא ויוצאה והיתה *מקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה נמי בשטר *ואקיש נמי יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף אמר אביי יאמרו כסף מכנים בסף מוציא סניגור יעשה קטיגור אי הכי שטר נמי יאמרו שטר מוציא שטר מכנים *קטיגור יעשה סניגור מילי דהאי *שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד הבא נמי האי כספא לחוד והאי כספא לחוד מיבעא מיהא חד הוא רבא אמר אמר קרא *וכתב לה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף ואימא בכתיבה מתגרשת ואינה מתקדשת בכתיבה הא כתיב ויוצאה והיתה מקיש וכו' ומה ראית מסתברא קאי בגירושין ממעט גירושין קאי בגירושין וממעט קידושין ולרבי יוסי הגלילי דאפיק ליה להאי קרא לדרשא אחרינא שאינה מתגרשת בכסף מנא ליה אמר קרא *ספר כריתות *ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה ורבנן האי כריתות מאי עבדי ליה מיבעי ליה לדבר הכורת בינו לבינה *כדתניא הרי זה גיטך ע"מ שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות כל שלשים יום הרי זה כריתות ורבי יוסי הגלילי מכרת כריתות קא נפקא ליה ורבנן כרת כריתות לא משמע להו חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי הי תיתי לא ליכתוב רחמנא בשטר ותיתי מהנך מה להנך שכן הנאתן מרובה לא ניכתוב רחמנא בביאה ותיתי מהנך מה להנך שכן קנינן מרובה לא ניכתוב רחמנא בכסף ותיתי מהנך מה להנך שכן ישנן בע"כ וכ"ת כסף נמי בע"כ באמה העבריה *באישות מיהא לא אשכחן *אמר רב הונא חופה קונה מקל וחומר ומה כסף שאינו מאביל בתרומה קונה חופה ישמאכלת בתרומה אינו דין שתקנה וכסף אינו מאביל *והאמר עולא *דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר כוהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי קנין כספו הוא ומה טעם אמרו אינה אוכלת גזירה שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקנו לאחיה ולאחותיה אלא פריך הכי ומה כסף שאינו גומר קונה חופה

מדלמיקק לאחרים נפקא לן לקמן (דף מה.) ולפיכך לרב חסדא דיליף לה מלא כלמה העבדים אבל נקנית היא בקנין העבדים אינה למיפרך כדלעיל אבן יולאה בכסף ושוד דכון לרבב חסדא אב כוהנו ליכא למלף באשה שאינה נקנית

בזה הענין שהבעל מחנו :

שכן פודין בו הקדשות ומעשר . וא"ת כל זה אתיס בק"ו ומה כסף שאינו פודין בו הקדש ומעשר ומיהו אינו מוציא ואינו מכנים שטר שמוציא ומכנים מה לכסף שפודין בו הקדש ומעשר שני תאמר שטר שאין פודין בו הקדש ומעשר שני אינו מוציא ומכנים אינו דין שמכנים מה לכסף שאין פ

חופה דמסיכא מיימיה דחופה קונה משום דגומרת דין לבא מן הדין לחיות כגדון מה להלן אחר כסף אף כאן לאחר כסף וי"ל דתחיה כרבי מרפון דאמר (בב"ק דף כה.) היכא דמיפריך קל וחומר לא אמר דין וחכא לי אמר דין מיפריך קל וחומר דלאחר כסף לא אינעבד ואי"ת דדין דאחר דחופה קונה ימת דכסף גומר אחר כסף מק"ו דחופה מה חופה שאינה קונה גומרת כסף שקונה אינו דין שיגמור אלא וי"ל דלא מצי לאוקומי שיגמור אלא אחר כסף כחופה ומאי אולמיה הא כסף שקונה בעלמא אך אינו חופה שאינה קונה בעלמא וקונה כאן מה לחופה גומרת אלא מדעת: **ורב** הונא כסף כחופה בע"כ. תנ"ל שהאב מקדש כתו קטנה בעל כרחה מכל מקום כיון שהוא מדעת האב לא קרי בעל כרחה כדפרישנו ושוב כחופה נמי אתחתא כי הא גוונא (כתובות מז.) שהאב מסר את בתו קטנה לחופה: **דא** נתן הוא ואמרה היא כו'. [א] מה שלא הגיה כלל נמנה היא ואמר הוא משום דלא פסיקא ליה דפעמים מקודשת בחדש השני כדאמר לקמן (דף ז.): **דא** לאו הכי לא אלמא סכסר ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס. וא"ת אמאי לא משני דלעולם הויין ידיס והסם דקאמר אהא אמיני ידיס שאין מוכיחות לא הויין דלעולם אהא בתענית אלא שדים באיזה ענין. הנאתן מרובה. בסף וביאות, אבל חופה אין הנאתו מרובה. שטר יוביח. שאין הנאתו מרובה. מהגיא. מגרש. שתי תשובות. יש להשיב הלומר. שלש תנן. במתני'. וכי דנין. דהכי קאמרת חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שחקנה בלא כסף. דלאכתיבא בהדייא, דהא מיתיתן לה מקל הזמר. אחר כסף. שאם נתן לה כסף קדושיה וחזר ונתן לה כסף לקנותה קנין גמור אינו מועיל ואינו (רק) גומר קנין, ואפ"ה הני כסף מהני לקנותה קנין גמור דאירוסין. חופה שגומרת. אחר כסף אינו דין שחקנה בלא כסף קנין דאירוסין. והלכתא כרבא דחופה אינה קונה, דסתמא דמתני' משמע דאינה קונה. ותנ' דבפרק הבא על יבמתו (יבמות נח. א) גרסינן בהדיא עד כאן לא קאמרינן אלא בקדושין דקני לה, אבל חופה דלא קני לה לא. וכן דעת הרי"מ הה"ד זיל. נתן לה כסף. שכן דרך הלוקח. ואמר. לשון שקנאה, דכתיב כי יקח ולא שיקיח את עצמו, ולא חלקח אשה לאיש. נתן הוא. הכסף, דומה לכי יקח. אמרה היא. הריני מקודשת לך, דומה לתקח אשה לאיש, ומשום הכי מספקא מילתא ואם רוצה לכנסה צריכה קדושין אחרים, ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה מספק, ומסתברא דוקא היכא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה שהוא צריך לומר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נתן לה בחזרת קדושין והואיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמושל עליו שהוא הלוקח, הוי ספקא, אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף הרא מקודשת ודאי שהרי הוא עשה כל המוטל עליו לעשות, ואע"פ שהיא מדברת מה שאינו מוטל עליה, אין חיוק בזה. והיכא דנתנה היא הכסף ואמר הוא הרי את מקודשת לי לא החבר בגמ' בביאור ן"ן ודאי לא הויא מקודשת כלל, דבעינן שיקח ויתן כסף, וכ"כ הר"ן והר"מ ז"ל [אישות פ"ג ה"כ], וכן נראה מן ההלכה באתקפתא דרב פפא דדייק רישא ואותביה אסיפא בנתן הוא ואמרה היא ולא דייק בנתנה היא ואמר הוא דמצי נמי לסירק, אלא משום היכא דנתנה היא אע"ג דאמר הוא ליבא לסירק דתהוי מקודשת דודאי אינה מקודשת כתיב כי יקח וכל לוקח נותן כסף. ומיהו דוקא כשאמר הרי את מקודשת לי בזה הכסף אין הפרש אם הוא יקח או יתן. אבל אם אמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש לך כשאני אקבל כסף זה (אם) [אז] מתנה זו ממך מקודשת אם הוא אדם חשוב כדלקמן. הרי את מקודשת. ולא אמר לי. אינו שאינו מוכיחות. שאין בית דין מוכיחות. אם הוא אדם חשוב כדלקמן. הרי את מקודשת. ולא אמר לי. אינו שאינו מוכיחות. שאין בית דין מוכיחות אחיתתו בביאור כי הכא דלא מבאר מקודשת למי לעצמו או לאחר. הויין ידיס. הרא אחיתה כאילו ביאר לעצמו. לפניו. ודאי דאהא נזיר קאמר (אלא דבו') [אלמא בעינן הוכחה]. וכן הלכתא דידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס ואי לא אמר לי לאו כלום הוא. אין כאן בית מיחוש. דכתיב כי יקח ולא שיקיח את עצמו, ואפילו ספק קדושין לא הוי, ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני, ואיכא מ"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה אבל מדבר דמנרע גרע משחק, ומסתברא דמנרע גרע שאילו שחק היה מובן שנתן כסף הקדושין לקנותה ועכשיו ביאר שנתן כסף הקדושין להקנות עצמו לה ואין הקדושין קדושין כלל.

* בדחבים לא מפורש, אלא שהעתיק לשון המשנה דאחד מני דברים. ודאה שם פ"ג ה"כ. פ"ז הכ"ג. וראה רש"ן שדברי הרמבים המין שאינו קונה. עיי"ש.

"חופה שגומרת אינו דין שחקנה מה לכסף שכן פורין בו הקדשות ומעשר שני ביאה תוכיח מה לביאה שכן קונה ביבמה כסף יוכיח *וזהר הדין לא ראי זה בראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקנין בעלמא וקנין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה לצד השוה שבהן שכן הנאתן מרובה שטר יוכיח מה לשטר *שכן מוציא בבת ישראל כסף וביאה יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקנין בעלמא וקנין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן ישנן בע"כ ורב הונא כסף מיהא *באישות לא אשכחן בע"כ אמר *רבא שתי תשובות בדבר חדא דשלש תנן וד' לא תנן ועוד כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין וכי גמרי' חופה שלא ע"י קידושין מרופה שע"י קידושין א"ל אביי הא דקאמרת ג' תנן ד' לא תנן תנא מילתא דכתיבא בהדיא קתני מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני ודקאמרת כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין רב הונא נמי ה"ק ומה כסף שאינו גומר ארש כסף קונה חופה שגומרת ארש כסף אינו דין שתקנה ש"ת"ר כיצד בכסף נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת לי הרי את מארסת לי הרי את לי לאינתו הרי זו מקודשת *אבל היא שנתנה ואמרה היא הריני מקודשת לך הריני מארסת לך הריני לך לאינתו אינה מקודשת מחקיף להה רב פפא טעמא דנתן הוא ואמר הוא הא נתן הוא ואמרה היא אינה מקודשת אימא סיפא אבל היא שנתנה לו ואמרה היא לא הוו קידושין טעמא דנתנה היא ואמרה היא הא נתן הוא ואמרה היא הוו קידושין רישא דוקא סיפא *כדי נסבה ותני סיפא מילתא דסתרא לה לרישא אלא ה"ק נתן הוא ואמר הוא פשיטא דהוו קידושין נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא ולא הוו קידושין ואב"א נתן הוא ואמר הוא מקודשת נתנה היא ואמרה היא אינה מקודשת נתן הוא ואמרה היא "ספיקא היא וחיישינן מרבנן: אמר שמואל "בקידושין נתן לה כסף ושוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת הרי את מארסת הרי את (לי) לאינתו הרי זו מקודשת הריני אישך הריני בעליך הריני ארוסיך אין כאן בית מיחוש "כן בגירושין נתן לה ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת איני אישך איני בעליך איני ארוסיך אין כאן בית מיחוש אמר ליה רב פפא לאביי *למימרא דסבר שמואל דידים שאין מוכיחות הויין ידים ותתנן *האומר אהא הרי זה נזיר והוינן בה ודילמא אהא בתענית קאמר ואמר שמואל "והא שהיה נזיר עובר לפניו טעמא דנזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא הכא במאי עסקינן דאמר לי אי הכי מאי קמ"ל הני לישני

אף אני אביא חופה שקונה בעלמא. שגומרת ליוקמה אף אני אביא חופה שקונה נמי כאן בלא קידושין: שכן ישנן בע"כ. שקונה בעלמא ביאה וגומר כאן בגירושין וכסף נמחה הענייה: כסף באישות מיהא לא אשכחן בעלמא בע"כ. ואם"ל קונה כאן ואף על כגון אם מקבל לא מקבל קידושין נמי קונה אף אני אביא חופה: שתי תשובות בדבר. דאם דאמרת חופה קונה בלא כסף: ועוד כלום חופה גומרת. דקתמרת חופה שגומרת כו' וכיון שאינה גומרת בלא לאמר קידושין איכף אתה בא לדון חופה בלא ע"י קידושין ממופה שע"י קידושין: הרי את מקודשת לי. אי הרי אם מחורקת לי: ותנא סיפא מילתא דסתרא לרישא. כתמיה. וכי אמרינן בכל דוכתא כדי דנסבה מידי דלא אינעביד לרישא לא מצי אכל סיפא דקתרא לרישא לא מצי תנא: ה"ק. סיפא אכל שינה ממה שאמרנו כגון שנתן הוא ואמרה היא נעשה כאילו נתנה היא ואמרה היא ואינה מקודשת דבעינן כי יקח אים: נתן הוא. דמי לכי יקח אים: ואמרה היא. דמי לתקח אשה לאיש: וחיישינן מדרבנן. שאם בא אחר לקדשה לריכה גט מספיקא אמת לא היו אל המשמן קידושין ואלו קידושי אמי אי אי אמת אל לאמון קידושין ולא אל אמי: בקידושין נתן לה כו'. משום דקא בעי למימר סיפא בגירושין נתן לה כו' נקט כי אמי ליתנא(א) (נמן): הרי את מקודשת. ולא גרסינן לי: אין כאן בית מיחוש. אין כאן אמי' ספק קידושין דמי יקח כתיב ולא שיקח עצמו לה ובגירושין אין כאן בית מיחוש אם לפוסלה לכהונה: דיים שאין מוכיחות. בית יד אמיתת הדבר מע"פ שאינו מוכיח אחיתת לשון גמור כי הכא אע"פ דקאמר הרי את מקודשת ולא קאמר לאמון: הויין ידים. ואמר דלגרילה קדשה: אהא. אמיתי: שהיה נזיר עובר לפניו. דודאי אהיה אף אמי כמה קאמר אלמא בעינן הוכחה:

1 בס"ל: לאמון.

לישני

מסורת הש"ס

מוסף רש"י

ואמר לה לאשתו. לאמור בעבור הרי את בת חורין. ולא כתב בו שגורתי. לשון עבדו (שם): עצורתי. לשון עצרת מאמפת עמי לבית. וכיוצא לשון כי אמה עצורה לנו (שמות ב:) ונאיה דעה עצורה ואלמר דהא אמינלך אמר לי אם נשמרו הנערים אך מאשה אהדל ליה אמה עצורה לנו מיבוים: ויהודה ועוד לקר המקבל לריך פיוס ממנהג שמי שבן ביהודה כו'. אבל מקבל אמלך דהכוה יאות בעולם שהרי בשפחה כנעני מקבל אמין קידושין מופקין בה ומ הוה אלקח ויהודה ועוד לקר מ

[שם] מלתא דכתיבא בהדיא קתני וכו׳. הקשה הרא״ש [סימן ח], הא קתני במתניתין ובמיתת היבם אף על גב דלא אתיא אלא בקל וחומר, עיין שם[1]. וכבר כתבנו יישוב לזה לעיל דף ג [ע״ח] גבי מנינא דרישא, ולקמן דף יד [ע״ח] יבואר עוד ליישב אליבא דאביי לשיטתיה. ויש לומר עוד, לפי הסברא שכתבנו בסמוך דאביי סבירא ליה דלא יליף ר׳ הונא אלא דחופה קונה לחוד אבל אינו קונה וגומר, אם כן צריך לומר דר׳ הונא סבירא ליה כרב דאמר ביבמות [נו, ב] יש חופה לפסולה, דלמאן דאמר אין חופה לפסולות, הא כתבו הפוסקים דאפילו היכא דליכא רק איסורא דרבנן אין החופה קונה, כיון דעל כל פנים לא הוי יחוד הראוי לביאה, אם כן כיון דביאת ארוסה אסור מדרבנן, כמו שפירש רש״י בכתובות דף ז [ע״ב בד״ה ופסר לנו הפרוסום וכו׳], מדרבנן שגזרו על יחוד של פנויה ואף ארוסה לא התירו עד שתיכנס לחופה וכו׳ עיין שם, נמצא כיון שאין חופה קונה וגומר, ממילא לא שייך נמי שתקנה כיון דאינו יחוד הראוי לביאה. וצריך לומר, דסבירא ליה כרב דאפילו חופה דאיסורא נמי קונה. ולפי זה יש לומר דאין זה קושיא דליחשב במתניתין קנין דאיסורא, דעל כל פנים היחוד הוא אסור לכתחילה וחופה היינו יחוד.

אלא דלפי זה קשה האיך חשיב במתניתין קידושי ביאה, הא הוא בעיא דלא איפשטא לקמן דף י [ע״ח] אי ביאה אירוסין עושה, ואמאי, הא אי אירוסין עושה אמאי לא אסרו חז״ל כל קידושי ביאה. מיהו יש לומר, כיון דקידושי ביאה מפורשת בתורה, לא היה כח ביד חכמים לאסור מה שהתירה התורה בפירוש כמו שכתב הט״ז ביורה דעה סימן קיד סק״א, ולכך חשיב במתניתין ביאה ולא חופה, והיינו דקאמר מלתא דכתיבא בהדיא קתני, דלכאורה הוא שפת יתר בדברי אביי, דלא הוה ליה למימר אלא מלתא דלא כתיבה בהדיא לא קתני, ולפי מה שכתבנו אתי שפיר, דכוונתו הוא דביאה אף על פי שהיה ראוי לחכמים שלא לחשבו בין שאר קנינים ולאוסרו, מכל מקום כיון דכתיב בהדיא מקרא דובעלה, לא היה כח בידם למעט קנין זה ולאוסרו, אבל חופה כיון דלא כתיבה בהדיא, אסרוהו לכתחילה ולכך לא חשבוהו במתניתין, וממילא דאתי שפיר דלרבה כיון דסבר דר׳ הונא יליף דחופה קונה וגומר, ואם כן לית ביה איסורא כיון דנישואין עושה שפיר מקשה דהוה ליה לחשבו במתניתין, והיינו דקאמר ב׳ תשובות בדבר, דהני תרי קושית תליה הא בהא, ודו״ק[2].

[שם] ספיקא וחיישינן מדרבנן וכו׳. הר״ן ז״ל [דף ח ע״ב מדפי הרי״ף ד״ה מנו רבנן] תמה בזה, דלשון ספיקא משמע ספיקא דאורייתא וקאמר חיישינן מדרבנן, והרי״ף ז״ל השמיט ולא כתב אלא חיישינן מדרבנן. ונראה דיש לומר דהש״ס עצמו מספקא ליה אי טעמא דברייתא משום ספיקא או משום חשש דרבנן דגזרו משום נתן הוא ואמרה היא, ונפקא מינה אם בא אחר וקידשה גם כן בכי האי גוונא שנתן הוא ואמרה היא, דאי אמרינן דהוי ספיקא, אין צריך גט משני ממה נפשך, דאי מהני אמירה דידה כבר היא מקודשת לראשון, אבל אי אמרינן דטעמא משום גזירה דרבנן, צריכה גט משני דגזרינן בשני אטו נתן הוא ואמר הוא.

גם נראה, דלפי דעת הרא״ש [סימן ג] והטור ז״ל וסייעתם באבן העזר סימן קלו, דבגט בעינן נמי אמירה, ואם לא אמר בשעת נתינת הגט בטל לגמרי, ואינו מפורש שם אם אמרה היא אם מהני, ונראה דדינא כמו בקידושין, דהא בקידושין בעינן לכולי עלמא אמירה כמו שכתב הבית שמואל [סס ס״ק ח], ואם נימא בקידושין אם אמרה היא והוא שתק הוי ספיקא דחשיב כמו אמירה דידיה, אם כן הכי נמי בגירושין, וכל שכן לדעת הרמב״ם ז״ל [פ״ח מהל׳ גירושין הי״ח] דבגט עדיף טפי כיון שנותן הגט כמו

1. וז״ל: ״האי דקאמרינן מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני ליתא, דהא קתני במתניתין במיתת היבם, ואמרינן לקמן דאתיא לן בקל וחומר מאשת איש ואע״ג דלא כתיב בהדיא קתני לה במתניתין, והא דקאמרינן חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה איכא למיפרך דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה לגמור אינה גומרת אלא אחר כסף אף לקנות לא תקנה אלא אחר כסף, לזה הסכימו כל הפוסקים כר״ח ז״ל שכתב והא דרב הונא ספק היא, דהא פריק כל מה שהקשו עליה״, עכ״ל. 2. ראה בקרבן נתנאל [אות ט] שהביא דרשה מהסיפרי ״פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה״, שמדובר בשומרת יבם, שאם ימות היבם מותרת לאחר, עי״ש.

שכתב הבית שמואל שם,
בשעת קידושין אמרה היא
בכי האי גוונא שאמרה היא
דאי חשיב אמירה דידה
חשיב גבי גרושין, מה ש
דרבנן משום אמר הוא, לא
אם גירש אותה בכי הא
דאמר הוא בשעת קידושי
בסמוך. והיינו דקאמר
דברייתא משום גזרה דרבנ
דלכך לא הביא הרי״ף ז
משום דלכאורה אין נפק
ספיקא דאורייתא לחומרא
אלא לענין קרבן, דאי הוי
עליה באשם תלוי קאי, ו
ז״ל ליכתוב אלא דבר ז
אלא חששא דרבנן דהוז

עוד יש לומר, דסב
דהא דהוי ספיקא דאורייר
התוספות לעיל דף ד [ע
ואמרה וכו׳, הרי דמיעטו
מהני אמירה דידה, דאי
אך לפי מה שכתב רש״י
משמע דסבירא ליה דתנ
דרשה דאין כסף כדמשמע
שהש״ס מצריך לתרווייהו
יהושע דברי רש״י ז״ל. ו
דמספקא הש״ס, דאיכא
לברייתא זו כתנא דברי
אין כסף, אם כן לא מיית
דאמירה דידה נמי מהני.
קיחה ממכירת שדה וו
מכורה לך. וכן כתב ה
לקמן דף ט [ע״ח] גבי קי
לא דמי האי שטר לשט
להקשות נמי גבי כסף
וכו׳ דהתם מוכר אומר
משום דפשטא דקרא ד
מיירי עיין שם, אם כ
מייתרא כי יקח, יש לומו

1. ועוד ראה מה שכתבו ב

כל כתבי הפלאה
ספר המקנה
הבאון רבי פנחס הלוי איב הורוויץ נבמ
מכון המאור
יצא לאור אחר המשתקל מאב דנ״אל כיון ס״ט

לגמור, לכן נראה דדברי ר' ירוחם והמ"ב הם עיקר.

אבל חכמים אסרו לקדש בביאה משום פריצות. כן הוא לשון הש"ס בקדושין [יב, ב] וביבמות [נב, א] ולכאורה קשה לפי מה דקי"ל ביאה אירוסין עושה, א"כ בלא זה היה להם לאסור לקדש בביאה, כיון שהיא כשאר ארוסה שאסורה לו כל זמן שלא נכנסה לחופה, כמו שפירש"י בכתובות דף ז ע"ב בד"ה ואסר לנו את הארוסות, והרמב"ם ז"ל כתב בהלכות סוטה [פ"ג הכ"ג] בא על הארוסה בבית חמיו הוי אינו מנוקה מעון אין המים בודקין.

מיהא על הש"ס אין להקשות, משום די"ל דקאמר הך טעמא אפילו אי נימא דביאה נישואין עושה, אבל לדידן דקי"ל ביאה אירוסין עושה, קשה ל"ל להרמב"ם והטור ושו"ע לאסור משום פריצות [ואפילו לפי דעת המשנה למלך שכתבנו למעלה [פ"ב ד"ה וי"ל] דבחופה ואחר זמן קדשה הקדושין קונין וגומרין, דוחק לומר דנ"מ אם נכנסה לחופה כבר][1].

וצ"ל כמ"ש בחידושינו [מקנה] בסוגיא דחופה קונה [ה, ב ד"ה מלמא], די"ל דלא היה כח ביד חכמים לאסור קדושי ביאה, משום דכתובה בפירוש בתורה, וכמ"ש הט"ז ביו"ד סימן קי"ד [ס"ק ו] ועוד נראה דנ"מ כשמכניסה בביתו ומקדשה בביאה, דכבר כתבנו למעלה [שם] כיון דהוי חופה וקידושין ביחד קונה וגומר, א"כ ליכא בזה איסורא משום ארוסה אלא משום פריצות, וכן נ"מ ביבמה דקיי"ל דאסרו ביאה בלא מאמר שלפנינו אע"ג דקונה וכו' אפ"ה אסור משום פריצות.

[שם] וי"א שאין מכין וכו'. הטעם כתב הרא"ש בפרק רבן גמליאל [נגמות פ"ה סי' ג] דקי"ל כנהרדעא דהלכה כדברי המיקל, אין להקשות למה לא פסק לקולא טפי דאינו לוקה אא"כ קידש בביאה ובלא שידך כלישנא קמא דנהרדעא, ואי משום דמייתי בפרק ר"ג [נב, ב] ברייתא ביבם שיבום בביאה בלא מאמר לוקה, הא ע"כ לישנא קמא דרב לא פליגי על הברייתא, כדמקשה הש"ס שם מברייתא זו, ע"כ צ"ל דברייתא זו מוקי ליה בלא שידוכי דאע"ג דזקוקה היא לו.

ונראה דרא"ש לטעמיה אזיל דס"ל בע"ז [פ"ב סי' ג] דף ז ע"א בשם רש"י ז"ל כל איכא דאמרי בש"ס הלך אחר אחרון, ומסיק שם בשם הגאונים דס"ל דאזלינן לחומרא, א"כ הכא כיון דהוי לשון אחרון לחומרא ס"ל כאיכא דאמרי.

ונראה דהא דפסק הרמב"ם [פ"ג מהל' מיסות הכ"ב] והביאו בשו"ע דלא כנהרדעא[2], היינו כמ"ש הה"מ, כדמצינו לרב יוסף בפרק עשרה יוחסין דס"ל הכי, ומה שהקשה הה"מ בפרק כ"א מהלכות איסורי ביאה [ה"ד ד"ה וכן] שלא כתב כן שלוקה גבי חתן הדר בבית חמיו, ונדחק בזה שם דסמך על ההיא דכתב הכא, לדעתי נראה משום דבהא קי"ל כר' אשי דאמר בקידושין דף פא ע"א דאין מלקין על יחוד דאשת איש כדי שלא להוציא לעז על בניה, ואף לדעת הב"ח שהביא הב"ש בסימן כ"ב [ס"ק ו] דוקא את האשה אין לוקין אבל איש לוקין, כיון דאינו ידוע איזו היא האשה, כבר כתבנו בחידושים [מקנה יב, ב ד"ה ועל תמגמא] דבדר בבית חמיו לא שייך זה, ותו דהא הרמב"ם כתב בפירוש בפרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"ג] דאין לוקין באשת איש, משמע דשניהם אין לוקין[3], וכיון דרב אשי פליג בזה אלישנא קמא פסק כר"א דבתרא הוא, ועיין מ"ש בחידושינו [מקנה פא, ב ד"ה נרל"ה נעלה] דמתורץ בזה קושית התוס' שם בדף פא ע"א.

---

1. וביד אהרון הגה"ט אות י"ב הקשה מה הוצרך הטור לומר דהמקדש בביאה קדושיו קדושין, וכי משום פריצות הוי ס"ד למימר דאין קדושיו קדושין, ותירץ דאתא לאפוקי מסברת רבותיו של רש"י בגיטין לג, א ד"ה בעילת זנות דס"ל דשוינהו רבנן לבעילתו של כל מקדש בביאה בעילת זנות ולכן כתב הטור דקדושיו קדושין. 2. וכתב בשי למורא סימן נ"ט דכן דעת הסמ"ג כהרמב"ם דמלקין אותו, שכן בעשין מ"ח הביא לדברי רב דלוקין, וברי"ו נב"ב ח"ה כתב דהמקדש בלא שדוכין או בביאה אפילו בשידוכין לוקה, ועיין במשנה למלך פ"ג מאישות הלכה כ"ב דהקשה על הטור דכאן גבי מקדש בלי שדוכין הביא מח' הרמב"ם והרא"ש ואילו בחו"מ סימן ח' גבי מצער שליחא דרבנן כתב בסתמא דלוקין ולא הביא שום מח' וכתב דמה שסתם לנו הטור כהרמב"ם דהכי ס"ל ולכך הודיע לנו מח' במקום אחד ובמקומות אחרים סתם כהרמב"ם להודיע דדעתו כדעת הרמב"ם. 3. כן דייק מהרמב"ם באפי זוטרי סימן כ"ב ס"ק ז' וכן ס"ל לי"ש בקדושין פרק ד' דין כ"ב.

כל כתבי הטלאה

אין העצר - קונטרס אחרון

הלכות קידושין

האאון רבי פנחס בלוי איש הורוויץ נבדל

מכון המאיר

יובא לאור ע"י המחבר עם הגהות כיון סי'

(14)

ג ה)משנתקדשה נחשבת כאשת איש לחייב הבא עליה וצריכה גט להתירה לשוק.

ד ט)האשה מתקדשת בשלשה דרכים בכסף או בשטר או בביאה י)מן התורה אבל חכמים אסרו לקדש בביאה משום פריצות ואם עבר וקידש בביאה יכ)מכין אותו מכת מרדות והיא

סעיף ד' ד) מן התורה. כתב הרמב"ם ריש הלכות אישות [פ"א ה"ב], כסף הוא מדברי סופרים, וכתבו המגיד וכסף משנה [ד]מדאוריימא הוא, אלא כל דבר שאינו מפורש בתורה נקרא דברי סופרים, אבל דינו כדין התורה. ועיין סימן מ"ב [סעיף ה' ובב"ש סקט"ז], ועיין [ורמב"ם] פ"ד הלכות אישות [ה"ו וכמגיד משנה שם]:

ציונים ומקורות ה) טור. ט) טור.

נחלת צבי

סעיף ג' ה. משנתקדשה נחשבת כאשת איש וכו'. אבל לשאר דברים אינה נחשבת כאשת איש, כמו שיתבאר לקמן סימן נ"ה:

באר הגולה

סעיף ג' ח. שם [בטור] וכ"כ הרמב"ם שם [פ"א מאישות ה"ג], ופשוט הוא. סעיף ד' ט. משנה וגמרא ריש מסכת קדושין [ב' ע"א–ה' ע"א]. י. כרב דמגיד אמאן דמקדש בביאה וכו', שם דף י"ב ע"ב.

ביאור הגר"א

דרבא [המובא בבאה"ג אות ר'] אקשי עלה הא שיעהו אביי. וקברא הראשונה א"ל כיון דרבא לא א"ל, הלכה כרבא, ועוד, דשיעוה דאביי לאו כהלכתא שיעהו, דהא דאמי מילתא דכתיב בהדיא, הרי מיתת הינם דילפינן שם י"ד פ' ג"כ מק"ו, מיגין במתני', והא דאמי רב הונא גמי ה"ק כו', הוא כר' טרפון [ב"ק כ"ד ע"ב-כ"ה ע"א], כמ"ש תוס' [קדושין ה' ע"ב] בד"ה מופה כו' וי"ל כו'. וכן קמתא דגמרא שם ג' פ' מניחא דריש פ' כו', ולרב הונא כו', ש"מ דליתא לדרב הונא. ומע"ג דאמרינן שם מ' פ' כה"ג, מאי שיעהו מליפין, ולרב נחמן, ומע"ג דקי"ל כרב נחמן, לאו תלמודא נסיב אלא דחויי קמדחי לסייעתיה. וכן ביבמות נ"ח פ' עד כאן לא קאמר ר"מ התם כו'. רשב"א [קדושין ה' ע"ב ד"ה אמר] ורא"ש [שם פ"א סי' א']: **סעיף ג' יב. משנתקדשה כו'.** מפורש בתורה בנערה המאורסה [דברים כ"ב כ"ג-כ"ד] ובמתני' וגמ' בכמה מקומות: יג. **וצריכה כו'.** מפורש ג"כ בתורה [שם כ"ד א'] כי יקח כו' ולרשיון בקדושין [ב' ע"א, ד' ע"ב], וע"ש טו' ב', וכתיב [שם] וכתב כו', ובש"ס בכמה מקומות, א"ל לפנים:

באר היטב

ברמב"ם: מדברי סופרים, וכה בב"ש

סעיף ד' ג. מן התורה. הרמב"ם ריש הלכות אישות כתב, כסף הוא מדברנן*. וכתבו הרב המגיד וכסף משנה [ד]מדאוריימא הוא, אלא כל דבר שאינו מפורש בתורה נקרא דברי סופרים, אבל דינו כדין תורה, ועיין [ברמב"ם] פ"ד מהלכות אישות [נ"ש סק"ל]:

פתחי תשובה

ז"ל [יבמות נ"ז ע"ב ד"ה יש] כן היא דהלכה כרב הונא [קדושין ה' ע"א], וכדעת ר"ת, וגם הטור נראה שדעתו ז"ל לחוש לדברי ר"ת, אע"פ שהרא"ש ז"ל אביו [שם פ"א סי' א'] לא שמיעא ליה להא דר"ח מ"מ איהו חש ליה, ומאחר שכן הוא ודאי שכן ראוי להורות, ע"ש. ושם בסעיף ב' כתב דאפילו רב הונא לא קאמר אלא דחופה קונה היינו לשוייה ארוסה ולא שגומרת לשוייה נשואה, [וכן היא דעת שו"ת פני יהושע [ח"א אהע"ז סי' ג'] הובא בספר ישועות יעקב [פירוש הארוך סק"ב] ע"ש], ודלא כמהרש"א ז"ל בשמעתין [קדושין ה' ע"ב בד"ה חופה] שכתב דלרב הונא כשם שקונה כך גומרת אף בתחילה, דזה אינו, ונעלם ממנו דברי התוס' בפרק הבא על יבמתו [יבמות נ"ז ע"ב ד"ה רב], וכן מבואר מדברי הטור דלענין להיות כאשתו אין שום ספק בדבר, אלא דהספק הוא אם צריכה גט, ע"ש. ושם בסעיף ג' כתב דלפי מה שאנו חוששין לסברת ר"ח, לאו דוקא בבתולה הדין כן אלא ה"ה באלמנה, הגם דלכאורה איכא למימר דבאלמנה ודאי חופה לחוד אינה קונה, כיון דרב הונא יליף דחופה קונה מק"ו מאחר שגומרת אינו דין שקונה, וא"כ הרי דעת כמה פוסקים דחופה באלמנה אינה גומרת אלא בביאה [עיין ב"ש סימן ס"ד סק"ו], וכיון שכן אית למימר דיו, מה חופה גומרת בבתולה ולא באלמנה, אף קונה בבתולה ולא באלמנה, מ"מ י"ל דסברת ר"ח שחשש לדרב הונא, הוא משום דאע"ג דעל הק"ו איכא למיפרך [וכמ"ש התוספות [קדושין] שם בד"ה חופה], מ"מ איכא למילף במה מצינו מכסף ושטר וביאה, ולפ"ז גם באלמנה קונה דומיא דכסף ושטר וביאה שקונין אע"פ שאין גומרין, וכיון שכן נראה דאפילו באלמנה יש לחוש לקדושין כסברת ר"ח, עכ"ד ע"ש. ושם בסעיף ד' התחיל עוד לחקור בענין אם קידשה ע"י חופה בעודה נדה, אם יש לחוש לקדושין. אמנם לא מצאתי בדבריו שם מסקנא לדינא בזה, כי כל דבריו שם בזה הסעיף הוא רק לפלפל בדברי הרמב"ם [פ"י מאישות ה"ב] [שהובא בשו"ע לקמן סימן ס"א [סעיף א']] דס"ל חופת נדה לאו חופה היא ולא תשיבא כנשואה, ולישב הקושיות שהקשו עליו, ואכתי מיבעיא לן נהי שאינה גומרת, אפשר דקונה לענין לחוש לקדושין, דלכאורה זה דמי לחופה באלמנה שהעלה הוא עצמו ז"ל בסעיף הקודם דאף שאינה גומרת לדעת כמה פוסקים מ"מ יש לחוש לקדושין, וכמו שהובא לעיל בשמו, ה"ה הכא. ואפשר לומר משום דאיכא הרבה דעות בין הראשונים בעיקר מהות החופה מה היא, וכאשר האריך הרב הנ"ל שם בסעיף ט', ודעת הרמב"ם ז"ל [שם ה"א] ואיכא מ"ד שכתב הר"ן בריש כתובות [א' ע"א מדפי הרי"ף] היא דחופה היינו יחוד הראוי לביאה, וכן היא דעת המחבר בשו"ע לקמן סימן נ"ה סעיף א', וכן היא דעת המרדכי [ביצה סי' תרצ"ח] ומהרי"ל [ראה מנהגי מהרי"ל הלכות שבת אות י"ח] שכתב הב"ש בסימן ס"ד סק"ו, וא"כ כשהיתה נדה בודאי לא היתה חופה כזו דהא אסור להתיחד עמה [אם לא שעבר ונתיחד עמה, וזו מציאות רחוקה, ועיין ב"ש בסימן ס"א סק"ב ומ"ש עליו הרב הנ"ל בסעיף ט' ש], אפשר לומר דא"צ לחוש לקדושין כלל, כיון דגוף דין זה אי חיישינן לדרב הונא רוב הפוסקים חולקים ע"ז, ואף אי חיישינן לה אפשר דהעיקר כהפוסקים הנ"ל דאין זו חופה כלל, ובפרט שגם דבר זה אינו ברור כ"כ לומר דלרב הונא אף שאינה גומרת מ"מ קונה. ולא דמי לחופה באלמנה שתשש הרב בסעיף הקודם להחמיר, דשם איירי שהיתה חופה גמורה דהיינו יחוד הראוי לביאה, וכמבואר מדבריו להדיא במה שתלה דין זה בדברי הפוסקים דס"ל דאלמנה אין לה חופה כלל רק ביאה, ולא תלה זה בדברי הפוסקים דס"ל דאלמנה אין לה חופה גרידא רק יחוד הראוי לביאה, אלא ודאי דמיירי כשהיה יחוד הראוי לביאה דהיא מיקרי חופה לכל הדעות, אבל כשלא היה יחוד גמור דאיכא כמה דעות דאין זה חופה כלל א"צ לחוש כלל, וצ"ע: ד. **שהוא ספק.** כתב בספר דגול מרבבה וז"ל, והיינו בבתולה, אבל באלמנה עיין סימן ס"ד סעיף ה', עכ"ל. ועיין מה שכתבתי בס"ק הקודם: **סעיף ד' ה. משום פריצות.** כתב בספר המקנה בקונטרס אחרון, לכאורה קשה לדידן דקי"ל [סימן נ"ה סעיף א'] ביאה אירוסין עושה, בלא זה אסור כיון שהיא כשאר ארוסות שאסורה לו כל זמן שלא נכנסה לחופה, וי"ל דלא היה כח ביד חכמים לאסור קידושי ביאה משום דכתובה בפירוש בתורה, וכמ"ש הט"ז ביו"ד סימן קי"ז [סק"א], [ון]איני מבין א"כ למה אסרו משום פריצות], ועוד נראה דנ"מ דכשמכניסה בביתו ומקדשה בביאה, דהוי חופה וקדושין ביחד, קונה וגומרת, א"כ ליכא בזה משום ארוסה אלא משום פריצות, וכן נ"מ ביבמה כו', ע"ש. ו. מכין אותו. עיין בספר ישועות יעקב [סק"ב] שכתב דמלשון כל הפוסקים משמע דרק אותו מכין ולא אותה, אף שגם היא עבדא איסורא שנתרצית להתקדש בביאה, נראה שלמדו דבר זה מש"ס דיבמות [קי"ח ע"ב] כו' [הובא בשו"ע לקמן סימן מ"ט סעיף א'], ע"ש:

ראש פינה - עקבי הבית

סק"ד. מן התורה כו'. קפי' אבל הג', ולא כתב הב"ש דלף שברמב"ם כתב מדברי סופרים, עכ"ז הוא דבר תורה, ועיין בש"ך סימן ל"ג [סק"א]. **כתב באר היטב** [סק"ד] בשם בנה"ג דקידש בגלוה הוי ספק קדושין, ובעירו היה המנהג לקדש בגלוה וביטל המנהג, ע"ש. ועכשיו במדינתינו נתפשט המנהג לקדש לקמן סימן קכ"ג דגם בגו אין חשש כ"כ אם גירש בגלוה, ולאיה לדבר גרשה מלקמן סימן מ"ו [סעיף א'] שאמרו שרשו גרות דולקות ומתקדשה, והיינו בגלוה, דשרגא בטיהרא מה מהני, ועיין בכתובות דף נ"ו [ע"א] אימא שם דתופה תורא מרעא דעבדי בגלוה, וא"כ כיון דעתה מהגין לקדש ממת התופה א"כ גם הקדושין

שלחן ערוך אבן העזר

מהדורא בר-ז'מאן

ה) טור בשם הרא"ש. כ"כ הרמ"ם בפרק רבן גמליאל [יבמות פ"ה סי' ב'] והכ"י הביא דבריו בסימן קל"ד, ובסימן זה מישממיטא ליה*, לכן כתב דאינו מוכרח דהרמ"ם ס"ל כן:

ראה ציונים ומקורות אות י"א

סימן כז סעיף א' א) פרוטה. לקמן [*סימן ל"א סק"ה] כתבתי דאין מקדשין לכתחילה במטבע°. וכתבו הר"ן רים קדושין [א' ע"א מדפי הרי"ף] ותוס' [שם ה' ע"א ד"ה שכן פורין] והרשב"א [שם ב' ע"א ובתשובה ח"א סי' אלף רכ"ו ואלף רל"ג] אם קידש מקודשת [1]ואפילו קידשה בכסף או בשטר [2]אם לא שידך תחלה או [3]שקידש בשוק מכין אותו מכת מרדות והיא מקודשת. הגה [4]ויש אומרים שאין מכין אם קידש בכסף או בשטר אפילו בשוק ובלא שידוכין (ה)טור בשם הרא"ש(א)) ולא ראיתי מימיי שהכו מי שקידש בלא שדוכין.

ע"פ שולחן הטהור. תוספ' ממהרודות תקס"ט. ועיין עקבי הבית אבני מ"ו סק"ב

L

סימן כז

כיצד לשון הקדושין ושיאמר הוא ויתן הוא

ובו י' סעיפים

א א)בכסף כיצד נותן לה [5]בפני שנים א)פרוטה

במחובר לקרקע הוי קדושין, אע"ג [ד]אם קידש בשטר מחובר לא הוי קדושין משום דמקשינן הויה לגילה משו"ה שטר מחובר פסול כמו גט מחובר, אבל כסף לא שייך בגט לכן אם קידש בקרקע מקודשת. גם י"ל, שאני גט מחובר דפסול משום דמחובר קליפה, אבל (קדושין) [*בקידושי כסף] קי"ל [ד]אפילו לא בא לידה מקודשת, כמו מן לפלוני [סימן כ"ט סעיף ב']. ועיין חידושי מהרי"ט [על הרי"ף ריש קדושין ד"ה ולענין מחובר]:

ם הוא במחודרש וכן הביא בעקבי הבית

סעיף ד'. מרדות כו'. כשנתקיימו הקדושין. [ב"י בשם תשב"ץ ח"א סי' כ"ג]*. שם בסופו. טוב לתקן שלא יקדש אדם אשה כי אם בשעת נישואין, אם לא ברשות ב"ד לאיזה צורך.

הן דברי הרשב"ץ שהביא הבית יוסף סוף סימן זה, ומיהו לאו דוקא נתקיימו הקדושין שתהא מקודשת ממש, אלא כל שאהנו מעשיו להצריכה גט, כגון שפק מקודשת, מבליון סדי סנדון

גור אריה

סעיף ד' ב. מכין אותו מכת מרדות. עיין עצמות [קדושין] יוסף ריש פ"ק [י"ב ע"ב] הלכה ד', ודין ממן הדר בנים ממיו לדעת הרמב"ם [דפסק דמלקין בכולן דלר בנהרדעי בפ"ג מאישות הכ"ב ועוד] מכין אותו מכת מרדות:

נחלת צבי

סעיף ד' ו. ואפילו קידשה וכו'. כן היא דעת הרמב"ם [פ"ג מאישות הכ"ב], אבל הרא"ש [יבמות פ"ה סי' ב'] פסק כנהרדעי פ"ק דקדושין [י"ב ע"ב], דאמרו דבכולהו לא מנגיד רב אלא [על] המקדש בגילה כו', וז"ש הרב הגה וי"א כו':

הרב הגה בדפוס את זו היא המשך של אות ל, וחילקנום ע"פ הענין

סימן כז סעיף א' א. בכסף. דכתיב [דברים כ"ד א'] כי יקח [איש] אשה, אין קיחה אלא בכסף, וכן הוא אומר [בראשית כ"ג י"ג] כסף השדה קח

ביאור הגר"א

סעיף ד' יד. (ליקוט) אם לא כו'. אלא כנהרדעי [יבמות נ"ב ע"א קדושין י"ב ע"ב], דרב יוסף ס"ל כן בפ"ק דקדושין [י"ב כ'], ורב יהודא ורב נחמן בפרק בתרא דקדושין [ע' ע"ב], וכן בפ"ה דיבמות [נ"ב א'], ורבינא ורב אסי דאינהו בתראי נשבועות מ"א א', וכמ"ש בחו"מ סימן פ"ז סעיף ט'. ודברי תוס' [קדושין י"ב ע"ב ד"ה בכולהו] שכתב דאנהרדעי סמכינן בחתן כו' *ממוחין, דנהרדעי לא פליגי באיסורא, דהא כולהו ודאי איסורא, ולא פליגי אלא בחלקות בכולהו כו'*: טו. וי"א כו'. כנהרדעי שם [יבמות נ"ב ע"א] ושם [קדושין י"ב ע"ב], תוס' שם [יבמות שם ד"ה הדר] דבשל סופרים הלך אחר המיקל, כמ"ש בפ"ק דע"ז [ז' א'], וס"ל להר"ב וכן הטור כמ"ש בבאר שבע [בהשובה סי' כ"ו] דנהרדעי לא פליגי אלא בענין קדושין, לכן לא הגיה בסימן קל"ד סעיף ו' ובסימן קמ"א סעיף ס"ז ובחו"מ סימן ח' סעיף ה' וסימן פ"ז סעיף ט', אבל מה שלא הגיה [לקמן] בסימן קס"ו סעיף ב' ל"ל שסמך על מ"ש כאן: (ליקוט) אבל תוס' ורא"ש ואחר פוסקים לא ס"ל כן דתוס' כתבו שם [ביבמות]* ושם [בקדושין ד"ה בכולהו]* וע"ז סמכו אחרונים כו', ועיין רא"ש בקדושין שם [פ"א סי' י"ח]:

תמיהה על התוס' מהרי"ט

עיין בהגהות מהרי"ט

סימן כז סעיף א' א. בפני שנים. [קדושין] מ"ג א', ס"ה א': ב. **פרוטה כו'.** **כנית הלל [שם ב' ע"א] ומתניתין דפרק ד' דב"מ [נ"ה ע"א], וכולה קוגיין דגמרא:

עיין בהגהות מהרי"ט

פתחי תשובה

ז. או שקידש. עיין באר היטב [סק"ד] מ"ש אשה שנתקדשה בלילה כו'. והנה שם בתשובת הר"א מזרחי עיקר הפלפול הוא לענין גט, שהאריך לפסול גט הניתן בלילה כדעת האור זרוע [סי' תשמ"ה] שהביא שם, ומסיים וז"ל, הלכך נראה בעיני דנתינת הגט דוקא ביום ולא בלילה, ומגמגם אני על הקדושין משום דכתיב [דברים כ"ד ב'] ויצאה והיתה, ויש צדדין בדבר, ולא אכתוב עד שאראה מה שישיבוני רבותי על הגט, עכ"ל. וכן ראיתי בסדר הגט של מהר"י מינץ סי' נ"ד וז"ל, אשה שקיבלה גיטה בלילה אינה מגורשת, וספק אם הוא קדושין כו', עכ"ל. ולפ"ז לדעת הפוסקים והתשובות, מובא לקמן סימן קכ"ג [בבאר היטב סק"ט ובפתחי תשובה סק"י], המכשירים גם בגט בלילה, פשיטא דבקדושין בלילה אין שום פקפוק כלל, ולפ"ז תמוהים דברי הבאר היטב, דכאן העתיק בסתם דברי הרא"ם דהוי ספק קדושין וגם דברי הכנה"ג שביטל המנהג לקדש בלילה, ולקמן סימן קכ"ג סק"ט העתיק דברי הפוסקים וראיותיהם דמותר ליתן גט בלילה, וצ"ע. ועיין בספר מעין גנים בסימן זה [סעיף ד'] שהביא ראיה דאשה מתקדשת בלילה, מש"ס דקדושין דף י"א [ע"א] דאמר התם כי קאמינא דקידשה בלילה, ע"ש. וכבר קדמוהו בראיה זו בספר גט פשוט בסימן קכ"ג סקב"א, וגם במהר"י מינץ שם בהגה, וגם בספר ברכי יוסף בסימן זה [סק"ג] בשם הרב מהר"ם יצחקי, ע"ש. ועיין בספר שער המלך פ"א מהלכות גירושין [ה"א] שגם הוא ז"ל כתב ראיה זו, ותמה בזה על ר"י מינץ והרא"ם הנ"ל, ושוב כתב לדחות ולישב דבריהם משום דכל עיקר ספיקן

באר היטב

ד. או שקידש. אשה שנתקדשה בגילה, ספק אם הם קדושין. הר"א מזרחי מ"ב [מים עמוקים] סי' (ל"ה) [ל"ו]. וכתב כנה"ג [הגה"ט אות ז'], ופה היה מנהג קבוע לקדש בגילה, וביטלתי המנהג, ע"ש*: ה. שאין מכין. זו דעת הרא"ש [ראה קדושין פ"א סי' י"ח]. עיין ב"י שכתב ואינו מוכרח דבברו דהא אשר דמכו ואיה לא ס"ל וכו'. מישממיטא ליה דברי הרא"ש בפרק ר"ג [יבמות פ"ה סי' ב'] דכתב שם בהדיא והאידנא נהוג עלמא כנהרדעאי וכו', דבשל סופרים הלך אחר המיקל ע"ש, וכ"כ הב"י בשמו סימן קל"ה, ע"ש. עיין פרישה [דרישה אות ט'] מה שהקשה, ועיין בית הילל: **סימן כז סעיף א' א. שנים.** דהיינו קולא לב' עדים ומראה להם טבעת קדושין אם היא זאת פרוטה, ואומר להם הרב זו הטבעת זאת פרוטה, ואומרים הן. דרשות מהרי"ל [הלכות נישואין אות ה'], והר"ם מינץ סי' ק"ע כתב זאת [ה]לשון, מראה הטבעת לעדים, ויזכירו לעדים שירחו ומיתת הטבעת לאצבע הכלה, ויקדש בימין דידיה וגם בימין דכלה, ובאצבע הסמוך לגודל שבקרא אצבע ימיה הטבעת. ועיין כנה"ג [הגה"ט אות ד']. עד מפי עד לא מהני. רשד"ם אלף מהע"ז סי' ל': **ב. פרוטה.** עיין סמ"ע [חו"מ] סימן פ"ח סק"ב [ד]מפקפק לומר ג"כ הכי, ע"ש [סק"ב]. ועיין בקונטרס אחרון לבעל המקנה סימן כ' סוף סעיף ז' המליץ טעם נכון לדין זה דזמון הזה אין לקדש במטבע, ע"ש. בשטר מחובר לא הוי קדושין כו'. עיין לקמן בהרא"ש סוף סימן ל"ב [סעיף ד'] כ' דעות בזה. לכן אם קידש בקרקע מקודשת כו'. כל האחרונים האריכו בענין, עיין בחסד, ואני לא נאמרי רק לפרש. דלדין להבין, בשלמא בדבר מבטל היא קונה הדבר במה שלוקחת

ראה ציונים ומקורות אות י"א

ע"פ שולחן הטהור. תוספ' ממהרודות תקס"ט. ועיין עקבי הבית אבני מ"ו סק"ב

ציונים ומקורות ה) טור בשם הרמב"ם פ"ג מאישות הכ"ב. יא) עפ"י דרישה אות ט' וב"ש סק"ה: יבמות פ"ה סי' ב', עפ"י ב"י: קדושין פ"א סי' י"ח. סימן כז א) טור.

מציא אמרה ליה נסתתפה שהו. וקיים יסוד לענין דאמרינן מזלה גרם דכיון דלא מיפקדא תפריס וכיסה לה היא שדה של הבעל ואין הבעל שדה שלה: **לפיכך** חלה הוא אינו מעשה כדאמרינן בהכא על יבמתו (יבמות דף סד:) ועוד דהאשה מעלה לה מעונות. קשה לר"י דאמר בהמוצץ (שם דף מח: ושם) עומד בדין וכולם מונה מעל יכם ומפרס בירושלמי ברה"ה חלה והכא אמרי' דחלה אין מעלה לה מזונות ואור"י דהתם חלה לו ברה לאחר שעמד בדין שכבר נתחייב לה במזונות אבל הכא בחלה קודם הגעת זמן ובקונט' פי' שם דוקא ברה אבל חלה לא ואין נראה כדמשמע בירושלמי ולפירושו אין להקשות מאיכא דבעו לה מיבעיא דאמרי לא פשיט לה מהתם דיש לומר דאדרבה אגידא ביה טפי מיבמתו כדאמרינן ביבמות בכמה דוכתי: **פשיט** רב אחאי. לא כמו שפירש רש"י דהייט רב אחאי גאון שעשה שאלותיה והיה בסוף כל האמוראים ולכך משנה לשון בכל הש"ס פריך רב אחאי פשיט רב אחאי שהרי כאן רב אחי *עושה על דברי אלא אומר רביו הש שהוא אמורא וכל אמורא היה תופס לשון כמו מגדף בה ר' אבהו (סנהדרין נ:) תני בה ר' יוחנן (נ"ק קיב:) לייט עלה אביי (גרסת כט.):

לא נשאו לא קתני אלא לא נישאו.

*מקובלין היו כך לקרות לא נישאו ועוד דאי לא נשאו אלא אנשים קאי ר"ל למימר נמי, בלשון רבים ואוכלות משלהם: **אלא** לא נישאו. פירוש דמשמע נמי דמעכבי אינשי אבל אין לומר דמשמע דוקא דמעכבי אינשי אבל לא אינה מדקתאמר לעולם דמעכבי אינשי ואיידי דתנא רישא בדידהו כו' דמשום איידי אין יכול לגרס: דלמא. הא דאינשי כיפא אם לא נאמר דלא מוקמי מדרבותיו אינשי לעולם אלא מהא מתוקמא מדרבותיו דתניא ורבותינו התירוה להנשא ואמרינן מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו משתא סברי לה כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואלא ממיפא *מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת הרי אינו שנים עשר חדש הרי זה גט מת ודוחא הדין לחלה דלמא מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם אלא מהא *דתניא דאמר להו אי לא ארנוא מיכן ועד תלתין יומין ליהוי גימא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל לאו שמיה מתיא ודלמא אונסא דשביח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני אידו דאפסיד אנפשיה אלא רבא סברא דנפשיה קאמר משום צנועות ומשום פרוצות משום צנועות דאי אמרת לא להוי גט דלא מציא אמרה ליה נסתתפה שהו כי תיבעי לך שלא בשעת ווסתה מאי כיון דלא בשעת ווסתה הויא מציא אמרה ליה נסתתפה שהו או דלמא כיון דאיכא נשי דקא משנייא ווסתייהו בשעת ווסתה דמי פשיט רב אחאי הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה לא נשאו לא קתני אלא לא נישאו הויכי דמי אי דקא מעכבן אינהי אמאי אוכלות משלו ואוכלות בתרומה אלא לאו דאיתנים כי האי גוונא וקתני אוכלות משלו ואוכלות בתרומה אמר רב אשי לעולם אימא לך כל אונסא לא אכלה ודקא מעכבי אינהו ובדין הוא דאיבעי ליה למיתני לא נשאו ואיידי דתנא רישא בדידהו תנא נמי סיפא בדידהו: **ואמר** רבא ולענין גיטין אינו כן *אלמא קסבר רבא *אין אונס בגיטין מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתנן *הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת הוא דאינו גט אי הרי זה גט ודלמא לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט והיא גופא קמ"ל דאין גט לאחר מיתה אין גט לאחר מיתה הא תנא ליה רישא הרי זה גיטיך אם *מתי הרי זה גיטיך מחולי זה הרי זה גיטיך לאחר מיתה לא אמר כלום דלמא לאפוקי מדרבותינו דתניא ורבותינו התירוה להנשא ואמרינן מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו משתא סברי לה כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואלא ממיפא *מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת הרי זה גט שנים עשר חדש הרי זה גט מת דוחא הדין לחלה דלמא מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם אלא מהא *דתניא דאמר להו אי לא ארנוא מיכן ועד תלתין יומין ליהוי גימא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל לאו שמיה מתיא ודלמא אונסא דשביח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני אידו דאפסיד אנפשיה אלא רבא סברא דנפשיה קאמר משום צנועות ומשום פרוצות משום צנועות דאי אמרת לא להוי גט דלא מציא אמרה ליה נסתתפה שהו כי תיבעי לך שלא בשעת ווסתה מאי כיון דלא בשעת ווסתה הויא מציא אמרה ליה נסתתפה שהו או דלמא כיון דאיכא נשי דקא משנייא ווסתייהו בשעת ווסתה דמי פשיט רב אחאי הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה לא נשאו לא קתני אלא לא נישאו הויכי דמי אי דקא מעכבן אינהי אמאי אוכלות משלו ואוכלות בתרומה אלא לאו דאיתנים כי האי גוונא וקתני אוכלות משלו ואוכלות בתרומה אמר רב אשי לעולם אימא לך כל אונסא לא אכלה ודקא מעכבי אינהו ובדין הוא דאיבעי ליה למיתני לא נשאו ואיידי דתנא רישא בדידהו תנא נמי סיפא בדידהו: **ואמר** רבא ולענין גיטין אינו כן *אלמא קסבר רבא *אין אונס בגיטין מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתנן *הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת הוא דאינו גט אי הרי זה גט ודלמא לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט והיא גופא קמ"ל דאין גט לאחר מיתה אין גט לאחר מיתה הא תנא ליה רישא הרי זה גיטיך אם *מתי הרי זה גיטיך מחולי זה הרי זה גיטיך לאחר מיתה לא אמר כלום דלמא לאפוקי מדרבותינו דתניא ורבותינו התירוה להנשא ואמרינן מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו משתא סברי לה כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואלא ממיפא *מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת הרי זה גט שנים עשר חדש הרי זה גט מת דוחא הדין לחלה דלמא מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם אלא מהא *דתניא דאמר להו אי לא ארנוא מיכן ועד תלתין יומין ליהוי גימא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל לאו שמיה מתיא ודלמא אונסא דשביח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני אידו דאפסיד אנפשיה אלא רבא סברא דנפשיה קאמר משום צנועות ומשום פרוצות משום צנועות דאי אמרת לא להוי גט

זימנין

רבי יוסי דתנן הכותב נכסיו לבנו לריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה ואם לא כתב מהיום אינה מתנה רבי יוסי אומר אינו לריך: ואלא מסיפא. גמר רבא דתין גיטין: הרי זה גט. ואע"ג דתין גיטין גדול ממיתה אלמא אין גיטין בגיטין והוא הדין לחלה: דלמא מת דוקא. דכל עצמו שכתב לה גט מחמת כן כתב לה שלא יומות יהיה גט למפרע שלא תחקק ליכם ובכאלו אונסא לא ניחא ליה למיבעל גיטא אבל באונסא אחרינא דניחא ליה לבעולי גיטא ביה אימא לך יש אונס בגיטין: ופסקיה מברא. הנכר הפסיקו שהיתה המעבורת מלד השיר ולא יכול לעבור: חזו דאתאי. שבאתי מתיא. והוי גיטא ואם לאחר מיתה מיהא לאחר וגם לכתובה ופסלה מהיום:

זימנין

הרי זה גיטיך אם לא באתי כו' אינו גט. דכיון דלא אמר מעכשיו משמע לאחר ר"ל מהיום יהא גט והרי אם בתוך הזמן ומכיכה לינס (גיטין עו:) דהא לא אמר שיהא גט אלא עד ר"ל מהיום והוא ככר מת ואין יכול לגרש, דקוקיה לינס אם אין לו בן, אבל אי אמר מעכשיו יהא גט אם לא באתי עד ר"ל מהיום ומת בתוך כך הרי זה גט ואינה קוקיה לינס (ע"ז לו.).

הרי זה גיטיך אם מתי. כלומר אם אמות לו יהא גט (רשב"ם ב"ב קלו.) לא אמר כלום, דמשמע בהפאמות ואין גט לאחר מיתה (גיטין עב.).

הרי זה גיטיך מחולי זה. משמע מחולי זה ואילך, וכיון שמת מתוך הבולי נתלה שלין הגט מל אלא לאחר מיתה (שם).

הרי זה גיטיך לאחר מיתה. לא אמר כלום. דלא נמר לגרשם אלא עד לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה (רשב"ם ב"ב קלו.).

שוויה רבנן לבעולתו בעילת זנות. למפרע על ידי גט זה, דלפקינו שם קידושין מעיה, דיש בהן מם לכך, שהרי כשקידש על מנת שלא תוקן דתם קידש (גיטין לב.). כיון דבדעתה דרבנן אלה וכבנן לאוור לכי יהיה לה גם כי אפי' מבטל ליפה דמיהו בעולה זנות. ואלא דאמרי מיגם קדש בכסף, דקידושי כסף דרבנן, קדש בביאה דקידושין דאמרינ"ת מלאוריתא מיהו מאי איכא למימר, ומעות גדול הוא כיום, דקידושי כסף דאוריתא מעמו ומגזרה שוה דקיחה קיחה משדה מפרנו נמר לה בתמנת קידושין (ב.) וב"ש בגיטי נאמרה וכל י"ב מגזה, ואי קידושי כסף מדרבנן מי קנינן נמסף עליהו, דנמל אלוקה בשקלים, ונמל מאי מיעיל דשני שויה דבנן מו, הא קשיא ליה הכי מאו דבנן לאפקועי מידי דאוריתא ומשני ליה שויה דבנן, הא נמי אפקעתא היא (גיטין ל: וכפי"ר בתוספה גיטין לב. וכפ"ש ב"ב מח.).

מוסף רש"י

בל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. תולה בדעת מכמים, דבל כלה מעה ושאלל קלמנר (גיטין ל:) לחות קדושין מלין לה מעה דרבנן לקידושין. כשינא גט כי אמרים: תינח. למימר אפקעי כלקדים בכסף דגיטא גט זה עוד הקידושין ושוטה מעמת מתנה מעיקר קדש בביאה מאי. אפקעתא מעיקר איכא. כשלמא על ידי גט בסר מע' שהקידושין קיימים עד עכשיו גזרו הכתוב היא שהגט כולתו ומה קידושי מכאן ולהבא אבל זה שם גט מן המולה ואתה מבטילו מי דעתו של זה שקידשה על דעת מכמים ומבטלו על פי מכמים לא אתה לומר שמעיקרן לא יהו קידוש ולא קדשם בביאה ואתה עני קידושין למפרע מה מהא על ביאה שוויה רבנן לבעולתו. למפרע ידי גט שהוא מדבריהם בעולת זנות הלי ביאה מלי שויה דבנן. אמר מעמתי כן שהרי הוא מ בהן. שמעתי כל דבורי מפרס דקדשים בכסף דקידושי דרבנן מי ולא אפשר לומר כן מהא דגזר שוה היא קיחה קיחה משדה עפ (קידושין דף ב.) וכל הלמד מגז שוה כמו שכתוב מפורש הוא דבר ועוד לי דרבנן מעמו ה סוקנין על ידו ומכילין לנו שיעמוד מולין לנו על שגגתן וסוף סוף כי קא מש שויה רבנן לבעולתו בעולת ז על כרחך צריך אתה לפרס שפירשתי שהקידושין נעקרין מעי ולא מכאן ולהבא. והמפרס לומר מ רבנן לכל מקדשי בביאה בע זנות עשות גמור הוא ובא לה אמת לים המתקדשת בביאה בלא מן המעשה הוה ולא מלינו זאת בהתלמ וכן לענין גיטין. אלפיכך קלי דטנ כועגת אונס בתנאי הגט להפקר שבתי דינין קבועין בכל יום. כל שקבעוה כל הימים שוה: והא בי שקדי. שיהא טורת בסעודה שלם הבנת ומיקן לוכמי סעודה כוב

דאיכיליר בה כו'. אמר רבא אמ לרבא והכא קאמר רבא גופיה הן דאונס דלא שביה כלל כב פרוצות לבעולה לא סבדי לנ שבים שיעשה כן ואונס ושבים פליגי תרי ליסני דרבא והלכתא דינין קבועים בכל יום אלא בב' עוברא לא הוי מקיחין כל עיקר ואו ועוברא מוקן שיהו קבועין בכ' ו אלא היו קבועים תחלה אלא בב יום הבא בלא כלומנה ומיגמא בה' אמי לא קבעו שהיבעל בשבי כ ההוא טעמא דליכא למימר מב אי איכא בתי דינין כו'. גרל קבועין ואם יש לו טעגה קבעו יום הגשואין מעו

16

זימנין דלא אנים. והוי גיטא: ומתלא לגיטא: ומינסבא. וכשיבא ובגיה מן האמרון ממוכים לפיכך ג הוי גיטא. שמליו טעגת אונס ולגעגרה לא מעשה דבר: כל המקדש כל המקדש אמה על דעת שהבטו מכמי ישראל ביאראל הוא מקדש שיהיו קיימין קידושין לפי דברי מכמי והיו בטילים לפי דברי מכמים ג ידי גיטין שהכשירו מכמים: ואפקעו רבנן לקידושין. כשינא גט כי אמרים: תינח. למימר אפקעי כלקדים בכסף דגיטא גט זה עוד הקידושין ושוטה מעמת מתנה מעיקר קדש בביאה מאי. אפקעתא מעיקר איכא. כשלמא על ידי גט בסר מע' שהקידושין קיימים עד עכשיו גזרו הכתוב היא שהגט כולתו ומה קידושי מכאן ולהבא אבל זה שם גט מן המולה ואתה מבטילו מי דעתו של זה שקידשה על דע מכמים ומבטלו על פי מכמים לא אתה לומר שמעיקרן לא יהו קידוש ולא קדשם בביאה ואתה עני קידושין למפרע מה מהא על ביאה שוויה רבנן לבעולתו. למפרע ידי גט שהוא מדבריהם בעולת ז הלי ביאה מלי שויה דבנן. אמר מעמתי כן שהרי הוא מ בהן. שמעתי כל דבורי מפרס דקדשים בכסף דקידושי דרבנן מי ולא אפשר לומר כן מהא דגזר שוה היא קיחה קיחה משדה עפ (קידושין דף ב.) וכל הלמד מגז שוה כמו שכתוב מפורש הוא דבר ועוד לי דרבנן מעמו ה סוקנין על ידו ומכילין לנו שיעמוד מולין לנו על שגגתן וסוף סוף כי קא מש שויה רבנן לבעולתו בעולת ז על כרחך צריך אתה לפרס שפירשתי שהקידושין נעקרין מעי ולא מכאן ולהבא. והמפרס לומר מ רבנן לכל מקדשי בביאה בע זנות עשות גמור הוא ובא לה אמת לים המתקדשת בביאה בלא מן המעשה הוה ולא מלינו זאת בהתלמ וכן לענין גיטין. אלפיכך קלי דטנ כועגת אונס בתנאי הגט להפקר שבתי דינין קבועין בכל יום. כל שקבעוה כל הימים שוה: והא בי שקדי. שיהא טורת בסעודה שלם הבנת ומיקן לוכמי סעודה כוב

אי איכא בתי דינין כו'. גרל קבועין ואם יש לו טעגה קבעו יום הגשואין מעו

מוסף רש"י

הרי זה גיטיך אם לא באתי כו' אינו גט. דכיון דלא אמר מעכשיו משמע לאחר מ"מ מהיום יהא גט והרי אם בתוך הזמן ומכיכה לינס (גיטין עו:) דהא לא אמר שיהא גט אלא עד ר"ל מהיום והוא ככר מת ואין יכול לגרש, דקוקיה לינס אם אין לו בן, אבל אי אמר מעכשיו יהא גט אם לא באתי עד ר"ל מהיום ומת בתוך כך הרי זה גט ואינה קוקיה לינס (ע"ז לו.).

הרי זה גיטיך אם מתי. כלומר אם אמות לו יהא גט (רשב"ם ב"ב קלו.) לא אמר כלום, דמשמע בהפאמות ואין גט לאחר מיתה (גיטין עב.).

הרי זה גיטיך מחולי זה. משמע מחולי זה ואילך, וכיון שמת מתוך הבולי נתלה שלין הגט מל אלא לאחר מיתה (שם).

הרי זה גיטיך לאחר מיתה. לא אמר כלום. דלא נמר לגרשם אלא עד לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה (רשב"ם ב"ב קלו.).

דסקיה מברא. מעבר הנהר, שלא מלא אם המעבורת (גיטין ל.).

לא שמיה מתיא. דלא מתי עד הכא ואין טעגת אונס בתנאי גיטין לאמר אונסא (שם).

גיטין ל. נ. נדרים כ.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא נשאו וכו' מקולין הין כך. וכן בנדרים דף לב ע"ב בר"ן ד"ה דיקא נמי:

ג א מיי' פ"ע שבו' גיטין ה"ל ת סמג עשין נ עוש"ע אה"ע סי' קלה סעי' ל: ד ב מיי' שם הל' ב עוש"ע שם סעי' ב: ה ג מיי' שם הל' יב סמג שם עוש"ע שם סי' קמה סעי' ל: ו ד מיי' שם הל' יא וסמג שם עוש"ע שם סי' קמד סעי' ה: ז. ה מיי' שם הל' יא עוש"ע שם סעי' ח.

[גיטין ל. נ.]

[עפ' תוס' ומהרש"ל ד"ה מ"ל]

גיטין עב. כ"ב קלו.

תוספות רי"ד

אבר רבא ולענין גיטין אינו כן. פי' לענין גיטין אין פחנת אונס מועלת שאם נתן גט לאשתו שאם לא אבוא עד זמן פלוני יהא גט. ואנאם ולא בא ה"ז גט ואין יכול ליסר אונס הייתי. אלמא קסבר אין אונס בגיטין. א"ר אבר רבא וכן לענין גיטין. אלמא קסבר יש אונס בגיטין. ואע"ג דקי"ל הלכה כלישנא בתרא. קבא דרבי אמרי' בגיטין בשטתא קמייתא בס' השלה. והיא דא"ל אי לא נסיבנא אכאן ועד תלתין יומין לחי בגיטא כי מסא יום תלתין א"ל הא מרחינא למאי נחוש לה. אי בשום אונסא אין אונס בגיטין. אלמא קסבר לה לחלמודא דאין אונס בגיטין:

וסברה דלתים. ומן הדין ליה לן למיתם דלמא תנים הוה דלוכן לא תנינו ולהכי קרי להו לעשות ממזרים על עצמן אע"ג דמלי לאיסורי א) וגבי פרוצות לא נרסינן וסברה דלא תנים אלא ואמרה דלא תנים פי' אפילו כשיצא הקול דתנים אמרה דלא תנים לו אפילו כשתדע היא עצמה דתנים ואמרים לא ידעו ואם תאמר מה חוך ו"ב חודש נמי יהא נמי מהאי טעמא דזימנין דלא מת וסברה דמת ומשנגא ויתבה ויש לומר דמיתה קלא איה לה:

אדעתא דרבנן מקדש. לכן אומרים בשעת קידושין כדת משה וישראל:

ואפקעינהו רבנן לקידושין מינה. כריש השולח (גיטין נ.) פירשתי:

תינח דקדיש בכספא. דהפקר ב"ד הוה הפקר והוו מעות מתנה וממילא יהו כל בעילותיו זנות קדיש בכליה מאי איכא למימר איך יפקיעו ביאה של קידושין ואפי' לפ"ד בהתלה רבה (יבמות פפ: ופס) דיש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה הייט כגון דליכא עבירה בהיתר דהתלה רבה דהדר לטיבלא אבל איכא דאיכא עבירה דמקודשת היא בביאה מאי איכא למימר ומשני שויה רבנן בעילותיו בעילה זנות ואין כאן קידושין:

איבא דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין. פסק ר"ח כליטגא קמא דאין אומר בגיטין והביא ראיה מדקאמר סתמא הש"ס בריש השולח (גיטין לד. ופס) גבי הוא דאמר אי לא כשיבגא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כו' ואי משום אומר אין אומר בגיטין וכן נראה דאליבא דאיכא דאמרי הוו פירכי מכל הני דמייתי סייעתא לליטגא קמא ולא סמכינן אמשיטי דחיקי וקשה לר"י דמסיק בפרק מי שאחזו (פס עב. ופס) דכין דאמר הני זה ניעיך אם מתי מתולי זה כין אם אמר אם לא תעמוד מתולי זה ונפל עליו הבית אי נשמו נתם אי אכלו אדי דלא הוי גט אלמא דים אומר בגיטין וליכא למימר דהתם לא מעשה דים אומר קאמר דלא הוי גט אלא משום דכין אם מתי מתולי זה כין אם לא תעמוד גם דלמא דים אומר בגיטין ליכא למימר דהתם לא מעשה דים אומר קאמר דלא הוי גט אלא משום דכין אם מתי מתולי זה כין אם לא תעמוד ומסמע שימות מתמת זה החולי וכשנפל עליו הבית אי נשמו נתם אי גט לאין זה ממולי זה דהא מוכח בהדיא התם דמעשה דים אומר הוא נבי דאמרים לה אנשים מהא דאכלו אדי אדי אי גט אלא שכיח יש טעמא אומר אי אי אי

המקדש בביאה עבר אדרבנן דרב מגיד [קידושין י״ב ע״ב], והיה כח בידם להפקיר ביאתו כיון דעבר אדרבנן בשעת מעשה, ומהי שלא קנסו כל כך, אבל עכ״פ אם יארע לבסוף אונס בגיטין או בעול שלא בפניו לא ויתרו חכמים והפקירו בעילתו. מיהו לדידהו תיקשי מ״ע לא הפקירו רבנן כל קידושי חייבי לאוין כמ״ש מהר״ם הנ״ל, כיון דלדידהו לא צריך דעתם ורצונם כיון דאתיא משדה עפרון. וג״ל חייבי לאוין רחמנא רבי׳ להדיא שיהיה קידושין תופסין, וכדמשני פ״ק דתמורה [ה׳ ע״ב] לענין מי עביד לא מהני[קב].

שוויה רבנן לבעילתו בעילת זנות. עיין פירש״י די״מ כל מקדש בביאה. ויש לישב דבריהם דס״ל דהא כל המקדש שלא כהוגן אפקועי רבנן לקידושין מיני׳ בלא הך דאדעתא דרבנן מקדש כמבואר בב״ב [מ״ח ע״ב תוד״ה חיוה] ויבמות [ק״י ע״א תוד״ה לפיכך], וא״כ הא כל מקדש בביאה חליף ומגדין אותו [קידושין י״ב ע״ב], והי׳ מהראוי לאפקועי קידושיו מיני׳, אלא נ״ל משום דכתיב [דברים כ״ד א׳] ובעלה, מפורש בתורה, לא רצו חכמז״ל להפקיע לגמרי, מ״מ אם יארע אח״כ מכשול ממקום אחר, א״כ א״כ קדיש בביאה דלא שייך אדעתא דרבנן מקדש משום דאין חנאי בנישואין, מ״מ בלא הך נמי שוי׳ לבעילתו בעילת זנות, כיון שהקידושין היו מעיקרא שלא כהוגן וק״ל.א

שוויה רבנן לבעילתו בעילת זנות. נ״ע מעיקרא מאי קא קשיא ליה ולבסוף מאי איתא ליה. ועוד ביבמה מאי איכא למימר[קג], דאפילו יימא בעילתו זנות לאו דוקא, אלא דרבנן אפקריה לזרעיה וכאילו נפל מן הגג ונתקע ולא קנה יבמתו כלל [יבמות נ״ד רע״א], א״כ תשאר זקוקה ליבם. וג״ל להסביר דברי רבותיו של רש״י ז״ל עפ״י דברי טו״ז דאין כח ביד חכמים לעקור דבר המפורש בקרא להתיר או לאסור, ועיין דבריו בי״ד סי׳ קי״ז [סק״א] ובח״מ סי׳ ב׳ [ואו״ח סס׳ תקפ״ח], וכ״כ ס״ל לרבותיו ז״ל דכל עיקרו של דבר, עקירת דבר מן התורה הוא, (ויש) [ואין] כח ביד חכמים, א״כ הקשה תינח קדיש בכספא שאינו מפורש בתורה אלא מג״ש, גם שער מהקישא, ויש כח ביד חכמים לעקור מה שאינו מפורש, אך בעילה מפורשת היא — ובעלה, מאי איכא למימר.

מיהו קידש בכספא א״ש דהפקירו כספו אבל בביאה מא״ל, ועל זה תירץ ש״ס בלאו הכי נמי משום גדר פריצות וזנות (אתי) [עשו] גדר בכל מקדש בביאה אפילו ע״י שידוכי בלא פיתוי ללקוחו, דרב מנגיד [קידושין י״ב ע״ב], וכשפרץ יותר וקידש בביאה ע״י פיתוי הפקיעו קידושיו לא משום שעשה שלא כהוגן של פיתוי אלא משום דקידש בביאה, וזה יכלו חכמים כנ״ל ואתי שפיר.

קב) חי׳ גיטין ל״ג ע״א ד״ה תינח. והושווה להעתקת כת״י הגר״ש דייטש ז״ל תלמיד מרן ז״ל.

קג) עיין לעיל ד״ה ואפקעינהו (השלישי).

קד) פי׳ אינו נחשב כמפורש בתורה.

קה) בחי׳ יבמות נ״ד ע״ב (ס״ט ב׳) ד״ה והנה, כ׳ בזה״ל: לפי מ״ש ה״ה פ״א מהלכות אישות [ה״ד] וכפי מה שפירש כן הלחם משנה צ״ל דס״ל לרמב״ם בפנוי הבא על הפנויה עובר בלאו דלא יהיה קדש ולוקה, והבועל אחר קידושין לשם זנות נהי דלאו ליכא מ״מ עשה דאורייתא איכא, דכתיב [דברים כ״ד א׳] כי יקח איש אשה ובעלה והיתה לו לאשה *) אע״ג שכבר לקח בכסף קידושין מ״מ לא יבעל אלא והיתה לו לאשה לשם אישות, זה הוא כונת ה״ה שם לפי גירסת פילגשים בקידושין, ואפ״ה אסורים להדיוט מן התורה, מטעם הנ״ל מ״ש הרמב״ם [שם פ״י ה״א] דבועל ארוסתו בבית חמיו הוה מדברי סופרים ומכין אותו מרדות, היינו אפילו לשם נישואין, דמן התורה ב׳ דברים גומרין בה אחר קידושין, או בבית אביה בעילה לשם נישואין, או כניסתה לביתו בחופה היינו יחוד הראוי לביאה, ואמנם מדרבנן [הוא] שלא יהיה תחילת גמר קנינו על ידי ביאה בבית אביה אלא בחופה בביתו תחילה, ובזה תבין דברי ה״ה [שם] וראייתו מארוסה שביהודה, ולא עמדו בזה בחלקת מחוקק ובית שמואל ריש סי׳ נ״ה. נמצא לפי״ז לשם זנות איכא איסור דאורייתא.

קו) עיין יבמות צ׳ ע״ב.

---

*) ג׳ תיבות האחרונות אינם לשון הכתוב שם, ומרן נמשך בזה אחר לשון ה״ה שאת דבריו הוא מביא.

עין משפט
נר מצוה

לד א מיי' פ"ת מהל' גניבה הל' ה סמג עשין סב עוש"ע חו"מ סי' רי"ב סעי' ה:
[נספר הכלים שלמעיטו נמסס מלה]
לה ב מיי' פ"ב מהל' ברכות הל' ט ופ"ו מהל' אישות הל' ג סמג עשין מח עוש"ע אה"ע סימן נה סעי' ד:
לו ג מיי' פ"ז מהל' אישות הל"ו עוש"ע שם סי' כ סמג שם סמ"ע ס:
לח ד מיי' פ"ב מהל' ברכות הל' י סמג שם עוש"ע שם סימן סב סעי' ז ח[נעי' כ"מ]:
[יבמות נג.]
[נ"ב קמב.]

תוספות רי"ד

א"ר נחמן א"ר הונא תנא מנין לברכת חתנים שהוא בעשרה שנאמר ויקח[ו] עשרה אנשים וכו'. וי"ל אמרו אבר במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל. מ"ר בה"נ בשעה שאתה מברך על המקור משום פריה ורביה עשה קהילה. א"ר יוסף הלוי הני ז' ברכות דמברכים בבית חתנים בין בשעת הכניסה בין בשעת השטרות בראיכא פנים חדשות בין אשר ברא. כדליכא פנים חדשות לא מברכינן לה אלא בעשרה. דאר"י אר"י מברכין ברכת חתנים כשישרה כל ז' וחתנים מן הסנין. ואשר ברא כיון דמברכת חתנים הוא לא מברכין לה בדליכא פנים חדשות אלא בעשרה. ואינו ג"ל דכל היכא דאמרי ברכת חתנים לא משמע אלא ז' ברכות ולא אשר ברא בלחוד דהכי אמרינן ברכת חתנים כל ז'. ואמר רב יהודה והא שבאו פנים חדשות אלמא לא מיקרייא ברכת חתנים אלא ז' ברכות. דהא אשר ברא בלחוד לא ביא פנים חדשות. והלכך כי אר"י מברכין ברכת חתנים בעשרה כל ז' על ז' ברכות קאמר ובראיכא פנים חדשות. אבל אשר ברא ג"ל כיון שהוא עיקר ברכת חתנות שהייב לברכה בכל יום אפילו אם אכל הנהנין יחיד חייב לאשרה. סע"כ (הרב פוסק (בר') [בשם רבינו] יצחק הלוי ואפי' ברכת אשר ברא לבדו ברוכה עשרה.) ת"ד

מבארכין ברכת חתנים בבית חתנים ר"י אומר אף בבית האירוסין מברכין אותן. אמר אביי ביהודה שנו מפני שמתיחד עמה. פי' ביהודה הי' מיחדים אותם משעת אירוסין כדי שיהא לבו בה. ולפיכך מברכים אותם ברכת חתנים הוצלה הבנא בפסי' כלה כלה בלא ברכה אשורה לבעלה בנדה. ואע"ג דהוי מברכי לחי משעת אירוסין דין אדוסה יש לה ולא דין נשואה ואינו נראי לא בפציאתי' ולא במעשה ירים ולא בהפרת נדרים. ואם פתח אינה יורשה וכן הוא אינו חייב לה כיאור בסה ועונה ולא נקראת אשתו נשואה אלא בשטוסים אותה לו לשם נשואין. דפסידה קנוה שהחיה אשתו לכל דבר ולא ז' ברכות זו' ברכות לא שבדי אלא שיהא מתחר להתיחד עמה. וכן דרך קהילות שמנויאה שמברכים ז' ברכות משעת אירוסין ועומדים ומן הרבה. ואח"כ מוסרים אותה לו לחופה לשם נשואין. ומ"ה תנן במתקין לקמן. חוץ מן האירוסה שבחופה. שאע"פ שהיו מברכים ברכות אירוסין אבלי אירוסה קרי לה עד שישמרנה לו לשם נשואין ת"ל כסיון ז' ברכות משעת אירוסין אמר עוד ברכה בשעת נשואין דהוה לה ברכה בבשלה. א"נ ל"ל משום אשושי שמחה. וכל מה שמברכין בתוך ז' יפי התנה אין בם משום ברכה לבשלה והבי נמי עיקר חיתנים נשואים הם שמה שבינך בשעת האירוסין לא ביקר אלא להתיר והתר ועיקר חתנותיה ע"ז הוא. הלכך מברכין אותם בשעת הנשואים: מברכין ברכות חתנים בבית חתנים וברכת האירוסין בבית האירוסין. ברכת האירוסין מאי סברך רבין בר אדא ורב"ר בר רב אדא חדוסיה ע"ז אמרי. בא"י אמ"ה אקב"ו על העריות ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו את הנשואות ע"י חופה וקידושין. רב אחא משמיה דרבא פסים בא"י מקדש ישראל ע"י חופה וקידושין מאן דלא מטיים סבר מידי דהוי אברכת פירות ואברכת מצות. ומאן דפסים סבר מידי דהוי אקדושא דעלמא. פי' שמאריך בה דבריו צריך הגיהה וכך הלכה. והאי ואסר לנו את הארוסות היא מברכנן שאמרו כלה בלא ברכה אשורה לבעלה בנדה ואמ"ה מברך עליה מידי דהוה אבר הנוכה. וג"ל דאע"ג שכל הבצות מברך עליהן עובר לעשיתן הכא בדשא מקדש והוה מברך. מפני שהוא הלוי בדעת אחרים ושמא יחוור בהן והוו לבטלה: ת"ר מברכין ברכת חתנים כו' ר'. אמר ר"י והיא שבאו פנים חדשות. פי' ברכות חתנים הוא ז' ברכות. וס"ה צריך מדשות אדם שעדיין

מוסף רש"י
זכר ונקבה בראם. [ממתמילת נדרים מהי הוו (נדרים מח.) זכר מלד זה ונקבה מלד זה (עירובין יח.).
מכי רמו שעדי באמיתתא. לעפות מכר. ליום המשפה. [חיימי, ערבות שמוין בהן שמוין ל"ל נותנין עפר בערבות וחוזרין שם שמוין קודם יפי המוסה ומניחין לפני הפתן הכלה כשהם עמדים ומומרים להם פרו ורבו כשמוין הלון ממתלרין לנתת מכל התמלה (ע"ז ח:).
ראין. אבלים בן המנין. שהרי הוא אומר ברכה לנמנמים כפני עצמן. אמינו בעל הגמול יעלה לכם גמולכם הטוב בע"י מעלה הגמול. ולאבלים כפני עצמן. אמינו בעל המחמות יומם אחמם בע"י מנחם אבלים. ולשון סולון יחד (מגילה כג:).
[מגילה כג.]
[עירובין יח. ע"ש היטב מי' גם ברכות כא. ומלוה ל"ב. וגם בעל ר' אברהם וכ"ל בהלאמרו]
[ברכות כ.]
[יבמות סט. וש"נ]
[יבמות מז. נ"ב קמב. [זבחים לא.]]
[ברכות פח.]
[נרלמיה ב:]
[ע"ז מו:]
[מגילה יח.]
[מגילה כג ב"ל]
[עיין תוס' ע"ז מ: ד"ה מכי וכו' הקשו על מיזוגם]
[מגילה יח.]
[ברכות ב.]
[ע"ז מ:]
[ע"ז מ:]
[ע"ז מ:

רבינו נסים המדיר פרק שביעי כתובות

בתשה נדרים לו לא ולריך לומר דאפילו הכי כי קדשה על תנאי וכנסה סתם כיון שהאיר תנאו בקדושין ולא הזכירו בשלמה הרי הוא כאילו מהל תנאו כפירוש ומי מלינסנו בכל זה הזוקק לנא כך כתוי לפרש לא הימה עטמת דרב דכיון שכנסה סתם אע"פ שלא בטל אומר אחוליי אחליה בתנאיה ואחת לריכה נט מספק לליתה אלא בשבטל מיירי ומעמיה משום דאין אדם עושה בטילתו זמה ובטל לגם קדושין ולריכה גט כודאי והרי מוכח בגמ' מדאמרינן והא אממונינן מדא אימנא דזוק והשכחה ומיהו לענין כתובה אכתי בתנאיה קאי שאם ומנא עליה נדרים אלא שלא בכתובה

ומתה אחי למה הולרך רש"י ז"ל לומר דלענין ממונא בתנאיה קאי ומש"ה אין לה כתובה שהרי כיון שהוא בטל לגם קדושין אפי' אין דעתו על תנאי כלל אין לה כתובה דהא אינכשיל לן בפרק קמא דקידושין (דף י.) בתנאי לא מיקוראין עושה אלא מיקוראין לגבי אביי והא מתני' דכטעות אשה אחת דמי וקא (ב) מותיב מינה תיובתא אלא אמר *רבא מחלוקת בטעות אשה אחת בעין שתי נשים אבל בטעות אשה אחת גרידתא דברי הכל אינה צריכה ממנו גט הא שמעתא צריכינן לפרושה דתיינן בה כמה רבוותא דשקלי וטרו בה ולא סלקא לחד מיניייהו בהוגן דאיכא מיניייהו דפריש טעות שתי נשים שקדש שתי נשים חדא על תנאי והדא שלא על תנאי וטעה הי מיניייהו דוי קידושין על תנאי והי מיניייהו קדושין גמורין וכגון אותה שהיו קדושה על תנאי סתם ולא דק כי איתיה לתנאיה אי לא בהא אמרינן מידע ידע ובריר ליה שקידש אחת על תנאי והוה ליה למידק ולא דק רב סבר מנו דלאדק אחליה לתנאיה וכו' וקאמר בטעות אשה אחת בעין שתי נשים שיש בדבר ספק (ג) בין שתי המדות (ג) דהוה ליה למידק ולא דק כמה שיש בב' נשים אבל אשה גרידתא שאין שם ספק דהוה ליה למידק בה הדין הוא פירושה דפריש ולא קא פריש מאי ניהו שתי המדות ומאי ספק ראיה בה ואיכא מייניהו מאן דפריש בטעות אשה אחת בעין ב' נשים כגון שקדש אשה אחת ע"מ שאין עליה נדרים וגרשה לימים חזר וקדשה וכנסה סתם ונמצאו עליה נדרים ואיכא מייניהו מאן דפריש

אין תבעה נדרים לו לא ולריך לומר דאפילו הכי כי קדשה על תנאי וכנסה סתם כיון שהאיר תנאו בקדושין ולא הזכירו בשלמה הרי הוא כאילו מהל תנאו כפירוש ומי מלינסנו בכל זה הזוקק לנא כך כתוי לפרש לא הימה עטמת דרב דכיון שכנסה סתם אע"פ שלא בטל אומר אחוליי אחליה בתנאיה והא לריכה נט מספק לליתה אלא בשבטל מיירי ומעמיה משום דאין אדם עושה בטילתו זמה ובטל לגם קדושין ולריכה גט כודאי והרי מוכח בגמ' מדאמרינן והא אממונינן מדא אימנא דזוק והשכחה ומיהו לענין כתובה אכתי בתנאיה קאי שאם ומנא עליה נדרים אלא שלא בכתובה

רש"י

דף ע"ב ושמואל אמר אין צריכה ממנו גט *אמר רבא מחלוקת דרב ושמואל בטעות שתי נשים מדהוה ליה למידק ולא דק אחולי אחיל לתנאיה אבל בטעות אשה אחת דברי הכל אינה צריכה ממנו גט אמר ליה אביי והא מתני' דכטעות אשה אחת דמי וקא (ה) מותיב מינה תיובתא אלא אמר *רבא מחלוקת בטעות אשה אחת גרידתא בעין שתי נשים אבל בטעות אשה אחת גרידתא דברי הכל אינה צריכה ממנו גט הא שמעתא צריכינן לפרושה דתיינן בה כמה רבוותא דשקלי וטרו בה ולא סלקא לחד מיניייהו בהוגן דאיכא מיניייהו דפריש טעות שתי נשים שקדש שתי נשים חדא על תנאי והדא שלא על תנאי וטעה הי מיניייהו דוי קידושין על תנאי והי מיניייהו קדושין גמורין וכגון אותה שהיו קדושה על תנאי סתם ולא דק כי איתיה לתנאיה אי לא בהא אמרינן מידע ידע ובריר ליה שקידש אחת על תנאי והוה ליה למידק ולא דק רב סבר מנו דלאדק אחליה לתנאיה וכו' וקאמר בטעות אשה אחת בעין ב' נשים כגון שקדש אשה אחת ע"מ שאין עליה נדרים וגרשה לימים חזר וקדשה וכנסה סתם ונמצאו עליה נדרים ואיכא מאן דפריש

ליתא אמרינן מידע ידע ובריר ליה שקידש אחת על תנאי והוה ליה למידק ולא דק רב סבר מנו דלאדק אחליה לתנאיה וכו' וקאמר בטעות אשה אחת בעין ב' נשים כגון שקדש אשה אחת ע"מ שאין עליה נדרים ואיכא מאן דפריש

בטעות שתי נשים. כגון שקדש אחת על תנאי ואחת בלא תנאי סתם ומנאו עליה נדרים ולא הזכיר בשלמה הרי הוא כאילו מהל תנאו כפירוש ומי מלינסנו בכל זה הזוקק לנא כך כתוי לפרש לא הימה עטמת דרב דכיון שכנסה סתם אע"פ שלא בטל אומר אחוליי אחליה בתנאיה דהוה אלא שבטל מיירי ומעמיה משום דאין אדם עושה בטילתו זמה ובטל לגם קדושין ולריכה גט כודאי והרי מוכח בגמ' מדאמרינן והא אממונינן מדא אימנא דזוק והשכחה ומיהו לענין כתובה אכתי בתנאיה קאי שא

זבינא, ואה"נ דאמה העבריה מ"מ ליתן במתנה, אבל ע"ע דנקנה בפרוטה כמש"כ הר"מ בפ"ב מה"ע ה"א ועי' בר"מ שם פ"ד ה"ג ובכ"מ שם ומ"ל שיהי' רצוי לגרעון כסף ה"נ דמלי' יהיב ופטרי במתנה.

ומל' המל"מ משמע דדעת ר"ת דאם נקנה בשטר אפי' זקף המקח במלוה, אינו יוצא בג"כ, והדבר אינו דמ"מ דמ"ל אין אמה העבריה נקנית בשטר בלי שיולא בג"כ כל שפסקו לו דמים, והא דהביא ר"ת ראי' לדבריו מהא דילפינן מקרא דוהפדה דנקנית בכסף ואם איתא דנקנית בשטר נמי יולאה בג"כ דלמא איירי בנקנית בשטר, נראה דר"ת מפרש דמהא דיולאה בהשבת כסף מקנתה ע"כ על אדון שמעיון דכסף מקנתה אוגד ומחזיק עבדותה ודין הוא שיעשה קנין, וכל זה אי קרא דוהפדה מתפרש בחזרת כסף ממורה, אבל אי והפדה הוא אפי' במתנה ואינה מחזרת כסף שלקחה, אלא קונה את עצמה מיד אדון, אין לדון קנין מיניה, ואפשר שזה כונת ריעב"א בשם ר"ת, ובמל"מ פי' כפשוטו דכל קנין שיולאת בו דין הוא שתהא נקנית בו, וקשה הרי שטר פשיטא לן שיולא בו כמש"כ רש"י ע"ז א' ד"ה גופו, ואפ"ה בעי קרא לנקנית כדאמר שם בגמ' [שו"ר דבריעב"א מבואר כפשוטו ופירש דלא קיימא במסקנא הכי אלא דלא תלי קנין ביציאה והיינו דפריך מה לאמה העבריי שכן מיקדשא בכסף ויליף שנקנית בכסף מהיקשא דאמרת, עיי"ש, ומיהו כדי לישב דברי ר"ת י"ל כמש"כ ור"ת מפרש כן מיקדשא בכסף פירכא בעלמא הוא, ואי לא היקשא בלמת לא ידענו ג"כ בע"ע].

ל י"ב ב' ועל דמקדש בביאה כו' משום פריצותא, ואע"ג דקיי"ל ביאה אירוסין עושה מ"מ ליכא משום אסר לן אירוסות אלא גזרו בביאת קדושין כן מבואר בר"ן בכתובות ע"ג, וכן ליכא איסור משום שלא כ' בכתובה ריו"ש בר"ן ועי' בפ"ת סי' כ"ו סק"ב, ואם קדשה ע"ת ובעל אחת אם לשם קדושין נראה דליכא גם משום פריצותא.

ל שם הוי שתיקותא דלאחר מ"מ, עי' פ"ת סי' כ"ח ס"ק ע"ז בשם שו"ת ש"ל דאם נתן לה אחת ושקלה ואח"כ אמר התקדשי ושתקה הוי קדושין, ואין מקור לד"ז ולמה אינה יכולה לומר לפקדון הו למתנה קבלתי.

י"ד ב' הנרצע נקנה ברציעה, נראה דורצע אדוניו את אזנו רשות ואם לא רצה רבו לרצעו אין כופין אותו ויש לעי' כיון דשניהם רוצים למה אדשה תורה רציעה הלא מוכר עצמו מוחזק ונמכר ימכור עצמו לשם למאן דאמר דמוכר עצמו אין רבו מוסר לו שפחה כנעניות ניחא דהלא רוצה העבד להשאיר אשתו אצלו אבל למ"ד מוכר עצמו רבו מוסר לו ש"ל קשה, וי"ל דאיירי בעומד לפני היובל יותר משש ולר"א דאמר מו"ע רבו מוסר לו ש"ל ה"א דאינו ממכר ליתר משש ואי"כ כשיכלה שש יחזור וימכור י"ל דאין רבו רוצה לקנותו כל שאינו בטוח שיעבוד אותו עד היובל ועוי"ל שהוא אינו רוצה לעבוד את בנו, ועוי"ל דשפחה המיוחדת לע"ע אסורה לאחרים והרי איכא מ"ד גיטין מ"ג דחכו שפחה חרופה המיוחדת בתורה ולכו"ע היא אסורה לאחרים כמבואר ברמב"ם פ"ג מה"ע ה"א ועי"ש בכ"מ בשם המכילתא, וכל שהוא נרצע ממשך קנינו הראשון ושפחה שאיחדה לו נשארה לו ואין רבו רשאי ליקח ממנו אבל אם יחזור וימכור את עצמו כבר יצאה אשתו מרשותו ורשאי רבו למוסרה לאחר, ולמה שנתפקק המל"מ בפ"ג ה"ד שאם הי' נשוי כשנמכר מותר בשפחה כשנתאלמן מהני לי' רציעה כשנתאלמן שיהיה מותר באשתו כיון דנשאר בקנינו הראשון.

שם הואיל ומיקדשא בכסף מקניא בכסף, עי' ריעב"א שפי' דמקרא והפדה ויליף דכי היכי דיולאת בכסף ה"נ מקניא, ולבסוף מסיק דבאמת ליכא למילף קנין מיציאה וטעמא דאמה מקניא בכסף מהיקשא דאחרת, וכתב דאי הוי יולאה בכסף, ויש לעי' מ"ל דע"ע יולא בכסף ואי יליף מאמה א"כ יליף ממי שיהא נקנה בכסף ול"ע, ועי' מש"כ לעיל בדברי המל"מ.

ובל וכיון דמוכרה עצמו אינו יולא בשש אלא ביובל לא שייך בה ליעבר ועי"ש ל"ל דגמכר למניין שניים ולכן שניו קדש היובל ולא עקרה קרא דאינו נרצע מיהו יש לעי' מה"ל דיכול למכור עצמו למניין שנים דלכאורה לר"א דמוכר עצמו יולא בשש אינו יכול להמכר למניין שנים שיצא קדש בפחות משש [שו"ר במל"מ פ"ב מה' עבדים ה"ג הביא שהוא פלוגתא ביניו] דדין ע"ע מחדש הוא שהרי אינו מוגבל אלא בזמן שהיובל ואל"ל לשנות מכירתו במשפט ע"ע מהתורה ואי"כ למ"ד מוכר עצמו אינו יולא בשש דדין נותן שאינו יכול להמכר למניין שנים שיצא קדש היובל, מיהו בברייתא חנא בהדיא נמכר לשש ויותר על שש.

ט"ו א' אזנו ולא אזנה, יש לעי' כלא אמה העבריה אינה יכולה למכור את עצמה אלא אדונה הוא המוכרה וכיון דכלו שש היא צריכה לשוב לרשות אביה ואיך תקנה ברצועה למה שהיא מסרבת לצאת כיון שאין גופה שלה אלא של אחרים היינו אביה, ול"ל דהו"א דגזרת הכתוב כן דכתיב ואף לאמתך תעשה כן. (קדושין סי' מ"ז סקי"ב — כ"ג).

---

* שם בעלמא נמי לא ס"ל כר"ל, מבואר דלאחר שבאה בהעקה לידו ב"ח גובה כיומו דאל"כ אלעזריך קרא גם לרבנן ולאחר שבאה לידו, אלא קרא באתיות האדון לעבד קאי ואם לא אייך אלא לענין שדר"ל דאינו חייב למסור בהעקה לב"ח, וכן אם אחל לו בעבד מחול, אבל אם גבה העבד מחזי ב"ח וגובה אותה, ואפשר דשיימינן בהעקה לב"ח בגבי דרבנן אלא שעדיין יכול למחול, ומיהו אין ב"ד מזדקקין לזה ועוד שהוא אלוה מ"ש ואין בה קנין.

והש"ך סי' פ"ו סק"ג כתב לפרש בעלמא נמי לא ס"ל כר"ל כיונו במתנות עניים וכמש"כ המרדכי פ"ק דב"ב בשם האב"ש מתוספתא דפאה, והדבר הימא דא"כ למה הזכירו כאן הא דר"ל הלא התם לאחר שהגיע ליד עני קיימינן, והו"ל בגמ' למימר דבעלמא נמי לא גזינן מיד עני, ור"א סבר דבעלמא גזינן ובהעקה ממעטינן לו ולא לב"ח, ועוד דלא מלינו פלוגתא בזה, ובב"י יו"ד סי' שנ"א מבואר דהא דאין פורעין ממנו חוב על בעה"ב קאי שאין לשאי ליתן לעני בפרעון חוב. (ב"ק סי' ע"ז סקי"ד).

* האחרונים ז"ל פי' דעת הר"מ פ"ג מה"ע הע"ו, דהא דאמרו לו ולא לב"ח היינו אפי' אחר שבא לידו עבד, וכבר הקי' המל"מ שם א"כ מה ענין זה להא דר"ל, ואפשר דעת הר"מ דהא דתוספי ע"ז ב' אינו מה שאמרו ע"ו אי לו ולא לב"ח דא"כ היו מזכירים אותו בשמו בגמ' ע"ו א' והיו אומרים סבר לה כתוספי דאמר לו ולא לב"ח, ואם הא דתוספי הוא דוקא הר"ג הוו מסקו בגמ' דסבר תוספי הר"ג ואידך לא סבר לה הר"ג ולא סבר כתוספי, ועוד דלפוס סוגיא ע"ו א' אי לכו"ע אין ב"ח גובה ענק ואי"כ למה אוקמי הא דענק ע"ע לעצמו כתוספי הלא לכ"ע לעצמו ולא לב"ח מה לי אי מקרא מ"ל אי משום דבעלמא נמי לא ס"ל הר"ג, [ואפשר דאי בעלמא נמי לא ס"ל הר"ג לא אלעזריך לאשמעינן] ועוד דלישנא ענק ע"ע לעצמו משמע שהוא דין בין עבד לב"ח ולא בין אדון ב"ח דעבד, ולכן פי' הר"מ דתוספי ס"ל דאין העבד חייב לפרוע חובו מהעתקה לאחר שבא לידו דלא מסתבר לו לתוספי למעט שדר"ל כיון דסוף ב"ח גובה הענק לאחר שגבה העבד, ואין נפקותא רק לענין חיוב האדון נגד הב"ח, ודרשא דקרא לא משמע לי הכי, ואביי בסוגיא ע"ו א' לא בעי לפרש טעמא דר"ל משום דדרים לו ולא לב"ח כתוספי, דלא הוי מתפרש לו טעמא דת"ק שפיר דיותר יש לפרש קרא למעוטי ב"ח כתוספי מלפרש למעוטי מוכר עצמו, דלתוספי קאי באדון של מכרוהו ב"ד ואמרה לו תורה תענק לו ולא תתן לאחרים, אבל לת"ק יש לשאול קאי באדון של מכרוהו ב"ד וקממעט אדון של מוכר עצמו שאינו מעניק כלל בתמי, ואמנם אי ר"א ממעט שדר"ל שפיר יש לפרש טעמא דת"ק דלא ס"ל הר"ג והלכך פי' אביי דר"א דרים לו ולא לב"ח למעוטי שדר"ל ות"ק בעלמא נמי לא ס"ל הר"ג, ומיהו אגן דס"ל הר"ג וס"ל הא דתוספי הוא משום דסברא לן דגם תוספי אית לי' דר"ל אלא דלא משמע לי' דקרא

דחמנא היכי משכחת לה. שכתבו תע"ג דלאבוהו דשמואל חייסין קאמר. משמע לי' מדלורייתא קאמר. דהי מדרבנן לא הוי מוליאין אותה מבעלה על כך. להט"ז יש לומר לאבוהו דשמואל ג"כ מדרבנן קאמר לאסור והא דפריך מקרא אוסר דשרא דחמנא היכי משכחת א"כ כתוב בתורה היתרא להדיא היאך יכולין חכמים לאסור לחוש שמא יופה לרצון. וכן הקשה מדברי התוס' חולין (דף י"ב) ד"ה פסח וקדשים מאי איכא למימר. מבשר תאוה לא פריך דגרתה מדלורייתא לא חיים רבי מאיר למיטעמא אלא מדרבנן. להכי פריך הכי נמי שמחמיר שלא לאכול בשר כלל. פסח וקדשים היו יכול להחמיר. ולהט"ז יכול להקשות מבשר תאוה כיון דכתיב היתרו בתורה איך יכולין רבנן להחמיר ולאסור לחוש למיטעמא עי"ש:

ולבאורה קשה עוד על הט"ז מהא דקידושין (דף י"ב). רב מגיד על מאן דקדיש ביאתה ובקרא כתיב כי יקח איש אשה ובעלה משמע ילפינן בקידושין (דף ד') דנקנית ביאתה. [ואין לומר דוקא בדבר המיוחד שכתוב בתורה להיתרא אינו יכולין החכמים לאסור זה. אבל הכא אסרו רבנן כל מידי דפריטתא כמו מקדש בשוקא ובלא שיולכו וכיון דמקדש ביאתה הוי נמי פריטתא ככנס בגדר איסור דרבנן בכולל. כיון דהאיסור לאו על קידושי ביאה לחודי. דזה אינו דא"כ גם בחלב נמי נימא לאסור שחורה תע"ג דכתיב בתורה להיתרא ועשה לכל מלאכה דבכולל אסרו רבנן כל מידי דאסור באכילה אסור לעשות בו שחורה וממילא חייל האיסור דרבנן גם על חלב].

וכן קשה מהא דכתובות (דף נ"ז) דאינר עולה דבר תורה אלוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי נמי קנין כספו. ומאי טעם אמרו אינה אוכלת שמא ימצו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותי. אלמא אסרו רבנן מה דכתיב בתורה להתירא:

ולענ"ד נראה לי לקיים דברי הט"ז. דדבר דאינו מפורש בהדיא בקרא רק דילפינן מדרשא דקראי. תע"ג דכתיב קרא יתירא דמרבינן לריתר זה. מכל מקום כיון דאין הדבר מפורש בתורה בהדיא יש כח ביד הכמים לאסור. דדרשא דקרא מסור לחכמים דיוכלו למדרש דקראי בענין אחר ע"כ לא מקרי זה לעבור על דבר תורה. א"כ בקידושין דפשטא אינו מוכח דקנין אשה היא ביאתה דיש לומר עד דמקדש והדר בעיל כמו שפריך הש"ס (דף ע'). וכ"ש אם ילפינן רק מבעולת בעל דאשה נקנית ביאתה. וכן הא דאמרינן בכתובות (דף נ"ז) דאלוסה בת ישראל אוכלת בתרומה דכתיב רק וכהן כי יקנה נפש קנין כספו רק מסברא אמרינן דהאי נמי קנין כספו הוא. אבל אינו מבואר בהדיא בקרא. וכן בכתובות (דף נ"ח) דאוסם מוהר מקרא והיא לא נתפשה דנתפשה מותרת ג"כ אינו מוכח לולי דרשת רז"ל. דיש לומר גם נתפשה אסורה כמו אשת כהן באונס אסורה והא דכתיב והיא לא נתפשה דנתפשה אין המים בודקין אותה כמו באשת כהן באונס אסורה אין המים בודקין אותה. ועי' סוטה (דף כ"ו) ועי' מל"מ ה' סוטה (פ"ג ה' כ"ד) עי"ש. ורא' לזה יש להביא מהא דקיי"ל דעשבעין היסח על עבדים וקרקעות. תע"ג דילפינן בב"מ (דף כ') מכלל ופרע דהחורה מיעטה אותם משבועה. וכן בכופר הכל לפי' התוס' בב"מ (דף ד') דילפינן מקרא כי הוא זה דוקא במודה במקצת חייבו התורה שבועה ולא בכופר בכל אפ"ה חייבו חכמים שבועה. דאין לומר משום דשבועת התורה בעי נק"מ. מהא"כ בשבועת היסח א"כ הש"ג לא הוי לעבור על דברי תורה דהא שפעה התורה אותם ומשבועה הוא בנק"מ דוקא. זה אינו דהא דבעיין בשבועה דאורייתא נק"ה זהו מדרבנן. ומן התורה אין חילוק הם משבע בנק"ח או לא. תדע אם נשבע לשקר אפילו בלא נק"ח הוא השוד גמור ופטור לעדות דהוי רשע. והא דבעיין נק"ח הוא רק לאיים והוא מדרבנן. ואע"ג דבשבועות (דף ל"ח) ילף דבעיין נק"ח מקראי דאברהם שאמר לאליעזר שים ידך תחת ירכי. מכל מקום הש"ג לא הוי מדלורייתא דאין למידין דבר מקודש מתן תורה כמ"ש התוס' במוע"ק (דף כ') בשם הירושלמי ותשב. תורה

וקרקעות לא מקרי לעבור על דברי תורה. כיון דאינו מפורש בהדיא בקרא רק דרשינן עפ"י י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן יכולים חכמים להחמיר אע"ג דדרשינן מקרא להיפך:

ובזה נדחו דברי הט"ז בחו"ח (סי' תקפ"ח ס"ק ה') מה שכתב לישב קושית הר"ן מאי שנא תקיעת שופר ביו"ט אחל בשבת לא דחי שבת משום שמא יעבירנו ד"ל בר"ה. ובמילה בשבת לא גזרינן שמא יעבירנו להתינוק או להסכין בר"ה. משום דהתורה ריבתה בפירוש וביום השמיני ימול אפי' בשבת דדרשינן וביום אפי' בשבת לא רצו חכמים לעקור דברי תורה בפירוש משום גזרה דמקרי לעבור על דברי תורה וכזולא בזה כתבתי ביו"ד עי"ש. דהדבר מוכרח דכה"ג דאתיא רק מדרשא דרבוי או מכלל ופרט. יכולים החכמים להחמיר על דברי תורה וכ"מ מדברי הט"ז בחו"מ (סי' ב'). ועוד דהא בסוכה (דף מ"ג) דרשינן ג"כ ולקחתם לכם ביום הראשון ביום אפי' בשבת. לרבי אליעזר לאחוי' למשרוי לולב. ואפ"ה גזרו רבנן הואיל כיון דלא ידעינן בקביעי דירחי דהוי רק משום גזרה דזימנין דגזרי גזרה ואתי לקלקולא כמ"ש התוס' (שם) ד"ה לא ידעינן. ואי משום דקאמר התם דלרבנן לא איצטרך למדרשי. עלעול בעלמא הוא איצטרך קרא למשרי עלעול. וביום אתי למדרש ביום ולא בלילה. א"כ כ"ש דתקשי כיון דפשיטא דבשבת שרי ליטול לולב וקרא קאמר ולקחתם לכם ביום הראשון דמשמע דהוא לעולם בין בחול ובין בשבת ואפ"ה גזרו רבנן בזה וע"כ כיון דלא כתיב בהדיא בתורה יכולין רבנן לאסרו:

ומה שהקשה הש"ס מתוס' חולין (דף י"ב) דקשיא לדברי הט"ז אמאי לא פריך מבשר תאוה דכתיב היתר בקרא א"כ אפילו אם רבי מאיר היים למיטעמי מדרבנן האיך יכולין לאסור לחוש למיטעמא מה דמפורש בתורה. יש לומר דשאני התם כיון דלא למעוט קאמר קרא. וגבי פסח וקדשים איכא מעוה באכילתן ע"כ פריך עפי וכי תימא דלא אכיל בשרא. ולימא כיון דלא מעוה יכולין להחמיר אפי' מה שכתוב בתורה פסח וקדשים דאיכא מעוה בודאי אינו יכולין להחמיר כמ"ש לעיל לדחות דאי' מתוס' כ"מ (דף ע"ד). ויש לכוין זה ג"כ בדברי התוס' דשם:

וא"ב כיון שסברתו מקום לדברי הט"ז יש לדחות הוכחת המל"מ דהרמב"ם ס"ל דאיסור שחורה בדברים האיסורים הוי מן התורה דהא דקאמר חוץ מן החלב שנאמר ישבה לכל מלאכה א"כ התורה התירה בהדיא לא מלי רבנן לאסרו. שוב ראיתי בחתו' מגחם עזריה (סי' למ"ד) שכתב ג"כ איסור שחורה הוי דרבנן ומפרש מה שקאמר הרמב"ם חוץ מן החלב משום שכיון התורה התירה לא גזרו רבנן בזה ע"ש. גם מדברי הש"ך ביו"ד (סי' קי"ז ס"ק ה') משמע דס"ל דאיסור שחורה בדברים האיסורין הוי רק מדרבנן. א"כ הוי ספיקא דרבוותי אי איסור שחורה הוי דאורייתא או דרבנן:

סימן מג

אולם יש לעיין להפוסקים דס"ל דאיסור שחורה הוי מדאורייתא לכל איסורין. דמנא לן ללמוד בכל איסורי תורה שאסור באכילה. ואי דילפינן מקרא דשקץ יהיו לכם בשהחים (דף כ"ג) וכן בירושלמי שביעית מן ממאים הם לכם וטמאים יהיו לכם. יש לפרוך מה להני שלא הי' להם שעת הכושר. מהא"כ בנבילות וטריפות שהי' להם שעת הכושר כדפריך הש"ס כה"ג בדוכתי טובי. גם הרשב"א בחידו' ח"ג (סי' רכ"ג) כתב דקראי כתיבי שמא הוא לכם וטמאים הם לכם. דילפינן מזה איסור שחורה וסיתר הגאה כדברים הש"ס בפסחים (דף כ"ג) אלא דלא היים הש"ס להביא אם כולה. דשיטתו דמשנינן גבי שרצים שייכי בכולהי ע"ש. א"כ איכא כמה כתובין הכאין בהאין דאין מלמדין. ועוד קשה הא דתנן בשביעית דאין עושין שחורה בבכורות ותרומות דמנין לנו בזה איסור שחורה דליכא למילף

ספר ברית יצחק
שו"ת - חלק באבון אן או"ח, יו"ד, חו"מ
בהגה"ר ר' בנון מנבכי ליבשיץ צצ"ל